N:r 4354

PÅ HERRGÅRDSVÄGAR OCH SKOGSSTIGAR

HUMORISTISKA SKILDRINGAR FRÅN BYGDEN

AF

THURE SÄLLBERG

STOCKHOLM
BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG

Pris 25 öre.

PÅ HERRGÅRDSVÄGAR OCH SKOGSSTIGAR

HUMORISTISKA SKILDRINGAR FRÅN BYGDEN

AF

THURE SÄLLBERG

STOCKHOLM
BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG

STOCKHOLM 1911.
TRYCKT HOS BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

H. ERNEST
96
G.E.

Stina på Gården.

Man brukar säga, att kvinnan är ett svagt och bräckligt käril, men det håller då rakt inte streck. Åtminstone inte alltid. Och den store författare, som helt kategoriskt förklarat, att kvinnan inte är så uthållig och energisk som mannen, den författaren har bestämdt aldrig sett eller hört talas om Stina på Gården.

Då jag nu emellertid drager fram Stina och hennes dråpliga gärningar, så gör jag det ingalunda för att råda andra kvinnor i riket till att taga henne till ett föredöme.

Vare detta långt ifrån mig!

Utan jag gör det bara för att ådagalägga den segrande kraft och den aldrig mattade ihärdighet, som kunna bo bakom en kvinnas liljekullar.

Stina, som, när hon blef något till åren, gick och gällde under det klingande namnet »Posthornet», föddes i ett torp, växte upp och vardt slutligen rödhårig och grym att se uppå.

Detta kunde hon väl inte rå för, ty det är ju skaparens verk och ensak. Men se, hon var grym och led till själen också, och det var ett grand värre det.

Hennes hemsockens pojkar, hvilka eljest icke plägade vara just så särdeles kräsmagade, förde skoj med Stina samt kunde aldrig förmås att älska henne.

Kom hon med på en lekstuga, så var det ingen, som »extimerade» att föra henne i dansen, utan hon fick sitta där och gapa och höra skällsord.

— Jesses, jag tror att dä' har tatt eld i håret på dej, Stina! var den enda artighet, som stundom kunde bestås henne af de unga männen.

Ibland kunde de få fatt uti och »skena» med henne, hvilket

var och är en mycket alldaglig sport om lördags- och söndagskvällarne där i trakten.

Måntro, det tog sig icke illa ut, när ett par skarpsprungna pojkar fått fatt en i hvar arm på Stina och satte i väg med henne framåt landsvägen, så att det snarkade i kjolarna och så att det röda håret flammade som en vådeld efter henne.

Hon stretade emot och rasade och fradgade af ilska. Men det hjälpte henne inte. De skenade med henne likväl tills hon var såsom halfdöd.

Allt det här födde hat och bitterhet i Stinas själ. Hela mänskligheten blef hennes fiende, och hon föresatte sig dag efter dag att ägna sitt lif åt att utkräfva hämnd på alla dem, som sågo henne öfver axeln för hennes vederstygglighets skull.

Hon spann ihop historier om grannarne och ställde folk i slagsmål, beljög sin nästa och blef allt mer och mer vidunderlig.

En dag fick hon fatt uti en enfaldig ung man och satte sig i sinnet, att hon skulle gifta sig med honom.

Ty utom enfalden hade han en annan egenskap, som hon ansåg lämplig för sig. Danjel var nämligen stark som en björn och kunde arbeta och släpa som ett djur.

Men hur enfaldig han var, så sa' han ändå bestämdt stopp, när hon föreställde honom, att de borde gå till prästen och taga ut lysningssedel.

Men hon gaf inte tappt för den sakens skull.

Så fick hon en gång en liten bit »hvitt» af en lumpsamlare, som gick omkring i bygden.

Strax efteråt lurade hon Danjel till sig och bjöd honom på kaffe, som de skulle dricka tillsammans.

Och de voro att börja med inte så dåliga bussar vid det tillfället.

Stina hällde upp kaffe i båda kopparne, men smusslade därunder oförmärkt arsenikbiten i sin egen samt gick därpå och satte ut kokarn i köksspisen.

När hon se'n kom in och de skulle börja drickandet, låtsade hon, att hon läppjade på sitt kaffe, men i detsamma skrek hon till, som om man satt en knif i henne.

— Hva', hva' i all da'r står på! Skållade du dej i halsen, Stina? sa' Danjel.

— Nä'hej du! Men tror du inte, att ja' känner, att du har lagt geft i min kopp, Danjel? Nu har du gjort vackert ifrån dej!

— Har ja' lagt geft i ditt kaffe? Ä' du viller, människa? gapade Danjel och blef alldeles bestört.

Men Stina ropade in mor sin, och så slogo de ut kaffet i en djup tallrik, och däruti hittade de naturligtvis arsenikbiten.

— Kan du neka än, du kvinnomördare?

— Ja, dä' kan ja' visst! Ja' har aldrig i mitt lif haft arsenik i näfvarne! sa Danjel.

— Men ja' har väl inte kunnat lägga dit'et själf. Ingen annan än *du* har va'tt här inne och *du* har kastat dit'et, när ja' satte ut kokarn i köket, dä' ä' tydligt — och nu ska' vi följas åt te' länsman! väsnades Stina.

Danjel fann i sin enfald, att det här artade sig till att se fult ut för honom och visste inte, hur han skulle ådagalägga sin oskuld.

— Ja' törs gå min sali'hetsed på, att ja' inte lagt dit'et! bedyrade han.

— Det kan jag väl tro att du vell svärja dej ifrån'et, men vi få höra hva' länsman säjer. En får inte svärja på så'nt, utan du ä' allt fast ändå! genmälde Stina och började kläda sig för färden till länsmannen.

Danjel blef alldeles ifrån sig.

Han insåg nog, hur mycket som talade mot honom, och han började till sist falla till bönboken.

Men det hjälpte inte.

— Hvad i Herrans namn vill du då, att ja' ska' ta' mej till för att du inte ska' styra till spektakel och fösa mej på häktet?

— Gift dej mä' mej, så ska' allt va' glömdt! lät Stina.

Och Danjel var så perplex och förfärad, att han underkastade sig.

På det viset blef Stina gift och fick sig en man.

Det är nog inte många, som kunna räkna ut det så fint och finurligt.

— —

Danjel hade emellertid inte varit hennes egen många veckor, förrän han fann hur vådligt hemskt och trist lifvet låg framför honom.

— *Blir du inte beskedlig, Stina, så går jag mitt håll ifrån* allt ihop! kunde han säga ibland.

— Gack du, giftblan'nare! svarade Stina.

Slutligen stod han inte ut längre, utan en dag knallade han sig i väg till Amerika, utan att säga farväl till Stina.

Men hur hon vändes och vånnades, fick hon till sist reda på hans vistelseort i det nya landet, och bäst han gick där och knogade i Colorados grufvor och log och var glad att ha' undsluppit sin förskräckliga hälft, fick han minsann ett bref från Stina.

»Om du flydde ytterst i hafvet, så kan du inte undgå mig. Det finns lag och rätt och polis i Amerika också och om du inte genast skickar hem pengar eller kommer själf, så är ja' hos dej om en månad», skref hon.

Danjel hade intet annat att göra än att skicka hem sina besparingar.

Stina tog emot dem och satte dem i banken samt lät Danjel få ett par månaders ro.

Men därpå skref hon ånyo och förkunnade, att pengarna tagit slut, och att hon bums skulle resa till honom.

Danjel skickade på nytt allt hvad han under tiden förtjänat och fick lugn en tid.

Men så skref hon igen på samma vis och det höll hon på med, tills Danjel slitit ihop och skickat hem så mycket penningar, att hon därmed kunde inköpa just det hemman, under hvilket hon var född.

Det lät hon dock aldrig Danjel få nys om.

Ä'ke det här bevis på kvinnlig energi, som heter duga?

Nu satt hon på sin gård och mojade sig och mådde såsom en pärla i guld.

Men tidt och ofta vrok hon sig likväl ner och skref till Danjel, att nöd och elände närmade sig henne, och att hon inte kunde bärga sig utan att hon nödgades resa till honom för att bli försörjd.

Och då skickade den arme, enfaldige mannen henne å nyo i sin förfäran en laddning af sina sparade och hårdt förvärfvade styfrar.

Se'n gick hon omkring i hemsocknen och lefde i lättja och

kräslighet af mannens svett och släp och försakelser i de mörka och djupa schakten i Colorado.

Stundom hände det henne, att hon gjorde sig smila-fin och sökte inleda någon intimare bekantskap med en ung man, men hon hade förstås ingen framgång i den saken.

Alla människor voro liksom rädda för »posthornet» och både man och kvinna fruktade för den energi, som fanns hos »Stina på Gården», såsom hon kallades allt från den dag hon köpte hemmanet.

Men fast hon hade fullt upp af allting, var det dock icke en fattigstugugumma med tre kronor om året till sofvelpengar, som ville byta med henne.

— Hon får en usel ändalykt! sa' de. Och det är nog också troligt att hon får.

Men än lefver hon gu'nås och regerar därborta på Gården.

Mor Inga Lisa och Fyllerydsgubbarne.

Fylleryds by borta i Sötåsa socken har egentligen ingenting att berömma sig af inför Gudi, om det inte möjligen skall vara för krogen, som de gu'bevars ha' där, och hvilken, efter hvad de gamle påstå, funnits på det stället och i den byn allt sedan den hedniska tiden.

Men säkert är, att hon inte har gjort Fyllerydsboarna till några särdeles stora helgon i lefvernet, och inte heller ha de blifvit rika på grund af hennes tillvaro midt ibland dem.

Den enda grannlåt hon åstadkommit i synlig måtto, det är, att alla gubbarne i Fylleryd ha så ovanligt röda och granna näsor.

De äro rent af purpurfärgade såsom en kungamantel.

Också krumbukta och stoltsera gubbarne vådligt med sina granna trynen, om jag får säga så groft.

Om morgnarna, när de »beskat» en stund, sätta de dem i vädret såsom de värsta underlöjtnanter, men om kvällarna händer det, att de påta i landsvägen med dem.

Det borde de egentligen hålla dem för kostbara till, ty pastorn sa' en gång att det inte finns nå'n färg i hela kristenheten, som är så dyr som purpurfärgen på Fyllerydsboarnes nästippar, samt att han för sin ringa del inte finge råd att skaffa sig någon sådan, förrän Herren möjligen förhjälpte honom till ett domprosteri.

Och pastorn talade sanning.

För 25 år sedan hade Fyllerydsboarna de största och präktigaste skogarna i hela detta härad. Dessa äro borta nu, och otäcka stubbafällor gråna, där skogarna fordom stodo i ständig grönska.

Men gubbarne i Fylleryd söpo samvetsgrant upp sina skogspengar, de som andra, hvilka härja riket och skämma ut landet medelst baggböleri.

Af detta supande vordo de rödmosiga, hvadan man kan säga, att de bytte sig till denna purpurfärg för sin skog, och det är också det enda de ha' igen af sina granna skiften. Dyr är alltså den färgen.

En af de maffigaste männen i Fylleryd var Peter Isaksson. Det kvittade om man kom kväll eller morgon och åkte där förbi, så satt alltid Peter på krogens förstugukvist och hofverade sig och sken och skrek samt svängde med sin näsa, alldeles som en stationsinspektor dänger med den röda lyktan, när han vill stoppa ett tåg.

Men när Peter var hemma i sitt hus, var han minsann lagom nosastyf.

Nere på krogen kunde han sitta kvällarna igenom och hålla långa tal om, hur stark och djärf och oförfärad han var, och hur han aldrig krusade eller bäfvade hvarken för skam eller människor.

Men smög man sig efter honom, när han se'n gick hem, fick man snart höra, hur kvastskaftet skrällde och sang emot hans skinnväst och byxor, när Inga Lisa, hustru hans, välkomnade honom.

Det hände också mångtaliga gånger, att den bålde Peter inte alls vågade sig hem om nätterna, när han blifvit mer än vanligt »jämn», utan stannade öfver natten nere i »droppastugan», såsom de äfven kalla gästgifvaregården.

Ibland inträffade det, att Inga Lisa kom dit ner i skymningen, just som Peter var i sina bästa tag med att utveckla talet om sitt hissnesamma mod. Då grep hon honom alltid i kalufven och släpade den väldige med sig, midt för näsan på bönderna.

Och Peter följde med, mildt och tåligt såsom ett slaktoffer.

En efterhöst blef Inga Lisa andeligen väckt och se'n fick Peter lite mera lugn för henne. Ty hon hade, kantänka, fått sitt att sköta medelst spring om kvällarna på alla »samlingar» i trakten, så nu hände det inte så sällan, att Peter hann hem och kunde krypa till kojs samt sofva af sig halfva ruset, innan hon anlände.

* * *

Men en höstnatt inträffade det ett stort spektakel i deras hus. Inga Lisa var borta på »samling» i Svinarum, och innan hon gick, hade hon platt förglömt att sätta fram mat till Peter. De lefva nämligen ensamma och ha' hvarken tjänare eller barn.

Nå, Peter kom hemstöflandes vid elfvatiden och fann huset öde och tomt och skafferiet låst.

Då ilsknade han till.

— Ho' har så många gånger låtit mig ligga vall, så det kan rätt inte va' för tidigt, att ja' betalar henne för gammal ost! murrade han samt låste till och bommade bägge dörrarna.

Sen kröp han till kojs.

Där låg han se'n och snusade och sof så djupt och tungt, att det gick nog åt omkring en half timme, innan Inga Lisa, som kom hem bortåt tolftiden, lyckades få lif i honom, och ändå förde hon ett hiskligt regemente och väsen emot dörrar och fönster och hojtade och gormade värre än en hel sockenstämma.

Omsider vaknade dock Peter ur sin syndasömn och brännvinsdvala, och när han började befara, att hon rent skulle rifva ner hela stugan, om hon finge hållas lite till, så glänte han slutligen på fönstret, förmanade hustrun och sa':

— Gack du dit du ä' kommen ifrå'! Där du ä' om kvälla', där kan du va' om nättera, din rännarekäring, för här slipper du inte in!

— Hva' ä' dä' för prat? Öppna du tvärt, annars ...

— Ja, så har du sagt åt mig hvarannan natt i femton års ti'! Nu ä' dä' min tur. Gack du och låna hus hos »dina bröder och söstrar»!

Men då tog det eld i Inga Lisa på rena allvaret.

— Dä' ä' skellnad på mäj å däj, din föllestöfvel! Ja' går ut å lofvar lammet, men du går ut och super, du rödtrynade och bölande oxe i Basan. Vet du dä', du, att du supit opp mitt möderne och hela skogen och två ängsskiften, du sure lajinge, du stinkande sugga där, och öppnar du inte bums, så ska' fan ta däj, ditt grömma åbäke — ja' skulle inte så syndigt svärja i mitt nya nådastånd, din fördömda brännvinstratt, för dä' ä' du, vet du dä'!

— Dä' va' hundan hva' du öfvat opp dina predikogåfvor på den korta tid du varit väckt! Gå på du, gå på hela natten äss du vell — men in slepper du inte! flinade Peter.

FERNANDT
96

Käringen blef naturligtvis allt ilsknare och ilsknare, det kan tänkas, men när hon grälat sig trött och andfådd, tog hon till lipen och började anropa Peters barmhärtighet.

— Öppna dörra, Peter lelle, du vet allt att ja' håller å däj ändå, fast ja' vart stränger ibland! Öppna, så ska' ja' förbanningen inte säga ett ord mer om dett supande, utan be' Gu' hjälpa däj!

— Har du lurat nå'n förr? hånade Peter.

— Jasså, ä' dä' ditt sista ord, att du inte släpper mäj in?

— Vesst i helgotte ä' dä' så! Du hör väl hva' ja' säjer, käring?

— Då hoppar ja' ner i brunnen, och så kommer mett blo' öfver dett hufve!

— Hoppa du, ja' ska' inte förhindra däj, för dä' vore synn att förhålla skam en så fet stek! grinade Peter.

Inga Lisa lommade af neråt brunnen, men Peter brydde sig inte om'et.

— Hon skyr nog sjutsingen det kalla vattnet! tänkte han.

Men när gumman kom ner mot brunnsöppningen, fick hon fatt i en stor sten, fast Peter i mörkret inte kunde skönja hvarken henne eller stenen.

— Ajö' mä' däj, Peter, nu skuttar ja' ner och dä' har du på ditt samvete!

— Skutta du! skrek han till svar.

— Hjälpe mäj då, Gu'! ropade Inga Lisa och dängde med detsamma stenen så att han med ett högljudt plumsande for ned i brunnen.

Peter trodde säkert, att det var hans hustru, som brakat ner, och det hade han då inte väntat sig.

Halfnaken, som han var, rusade han ut och ner till brunnen samt började vinda ner ämbaret.

— Håll däj fast, Inga Lisa, så ska' ja' kveckt vinna opp däj, håll däj fast hjärtans gumma! Du kan väl begripa att ja' bara gycklade! bad Peter med ömklig och bruten stämma.

Men efter stenkastningen hade Inga Lisa smugit sig bakom knuten, och när Peter lopp ner till brunnen, smög hon sig in i stugan och bommade i sin tur till dörren.

Hur mannen alltså tiggde, bad och anropade nere vid brun-

nen, fick han därför ingen Inga Lisa att klänga sig fast vid ämbaret.

— Herre förbarma däj! skrek han slutligen och tog till att stortjutande springa omkring och väcka upp allt folket i hela Fylleryd.

Det dröjde heller inte länge, förrän samtliga de rödnäsiga gubbarne voro församlade kring brunnen med lyktor och båtshakar i händerna. Peter gick omkring dem i bara lintyget och slet sitt hår och vred sina händer.

— Det har ja' för mitt supannes skull! tjöt han.

Så sänkte de ner en lykta i brunnen. Sedan lade alla gubbarne sig neder på sina magar rundt öppningen samt koxade neråt. Och lykta och näsor glödde i brunnshålet.

Det säges att detta skulle hafva varit en af de skönaste syner på jorden.

Men medan de lågo där under ett par timmar och påtade med stänger och ropade och skreko efter henne i natten, stod Inga Lisa innanför sitt fönster och grinade.

Och hon kunde väl inte annat, rätt så nyfrälst hon var.

När de omsider funno letandet fruktlöst, mente de, att Peter inte vore för god att bjuda på en morgonsnaps öfver lag för allt det omak de haft. Och Peter tyckte också att det talet hade fog för sig.

Men det var dem inte möjligt att kunna tränga sig in i stugan.

Hur de satte axlarna emot och tråkade och bände och stönade, så halp det dem inte in till stopaflaskan i vråskåpet.

Här har skam fört ett reelt spel i natt! utbrast Peter och ställde sig gråtande mot väggen.

I detsamma fick Danjel i Mellangården syn på Inga Lisa genom fönstret och blef så förskräckt att han inte kom sig för ett tecken, utan bara stod och gapade som en saltstod.

— Hva' kommer åt de', Danjel? läto de andra, när de observerade hans förskräckelse, som gjorde hela hans ansikte, undantagandes näsan förstås, blek som ett lärft.

— Titta! hviskade han och pekade åt fönstret, bakom hvilket de då samtliga fingo se Inga Lisas af skadeglädje förvridna ansikte.

— Tvi för den dåli'e! ropade alla i korus och satte af i

vildaste språng genom morgongryningen neråt »droppastugan» och allra efterst hoppade Peter själf och skalf i lintyget likt en annan dimfigur.

Men den här manövern gjorde Inga Lisa till en riktig hjältinna inte bara inom Fylleryd, utan ock inom hela socknen, och särdeles alla de gifta gummorna kunde inte nog prisa henne för knepet.

— Det var det likaste tempo utå' en hustru, som vi nånsin ha' hört omtalas! säga de än i dag.

Skälleboiternas tjufvajakt.

Skällebo by låg och ligger än i dag, förstås, i en afkrok af socknen bakom skogen, som sträcker sig norr om kyrkan.

Där lefde Skälleboiterna ett isoleradt lif och voro, som man säger, ett folk för sig själfva.

De hade just aldrig haft så stort umgänge med de andra sockenborna och ännu mindre blef det, sedan Skällebofolket blef väckt och öfvergaf att gå åt kyrkan.

De hade egentligen aldrig haft namn om sig att vara några kvickhufvuden, utan det var snarare tvärtom med den saken.

De öfriga sockenmännen gjorde dem därför både med rätt och orätt till föremål för sin blodiga drift, och när någon yttrade eller gjorde något dumt eller bakvändt, så fick han städse höra att »han var dum och kokt som en Skälleboe».

Den omständigheten, att de senare bodde aflägset i skogen, långt från järnväg och annan »drafik», gjorde förstås, att de aldrig fått lära sig reela folkforor, de stackarne.

Fördenskull blefvo de ett ljufveligt byte för allehanda vinkelpredikanter. Skälleboiterna voro inte mäktiga af något slags kritik utan de föllo till den de sist hörde, bara han lofvade dem himla och förlät dem deras små missgärningar.

Så voro de då en tid »syndfria» och tittade med förakt ner på folket i kyrkobyn, när de voro ute och höggo vidjor i sin skogskant.

Och de pekade med vämjelse ner på kyrkan och sa':

— Si, där ligger den skökan.

Sen blefvo de baptister ett ryck och läto döpa sig samt och synnerligen i den lilla gölen invid Skärfvebo mosse. Men så fingo tre af deras bästa flickor lunginflammation genom förkylning under dopet.

Då blefvo de rasande och vordo affällingar hela skocken och

syndade alldeles dråpligt samt lefde i kött och uppenbart elände ända tills Sakarias Persson flyttade till dem och fick sätta upp en stuga på deras allmänning.

Man hade inte klart för sig hvad Sakarias var för en gök. Men han kom dit en gång, drifvandes, man visste inte hvarifrån och »höll samling» om kvällarna. Och Skällebofolket blef så betaget i hans predikosätt, att de nödgade honom stanna samt hjälpte honom timra upp kåken på allmänningen.

Gu' vet, hur Sakarias bar sig åt.

Men han talade ideligen i stugorna och det dröjde inte tre veckor, förrän folket var omvändt och gudeligt igen och hvart Sakarias och hans stora maruffel till hund kommo i gårdarna, så anammades de såsom välgörare och profeter.

Värst var det med fruntimren.

De rent af tillbådo Sakarias.

— Jesses, han har ögon att köpa smör för! suckade de.

Ja, till och med det stora hundkreaturet var föremål för deras dyrkan. Ty så fort den ledingen kom viftandes med svansen och snokandes mellan husen i byn, sprungo kvinnfolken ut och slängde feta köttben åt honom, hvem som värst var.

* * *

Men rätt hvad det var, började det komma bort än det ena och än det andra i byn.

Än kom Stina i Norrgården och tjöt, att hennes största ankbonde var all världens väg; än sprang Kajsa i Västergård omkring och grät och bölade öfver, att det fattades fyra höns för henne, och Anders i Mellanhyttan blef vid ett tillfälle af med fyra lamm på mindre än en veckas tid. —

Hela Skällebo blef allt mer och mer upprördt och till sist frågade man Sakarias hvad han trodde om saken.

— Det är så med alla trogna. De få lof att pröfvas och hemsökas ibland. Tänk på Job! Det är långt till ni förlorat så mycket som han, så ni ska' bara sjunga och jubla, när det kommer bort en höna eller ett lamm! log Sakarias och såg så saktmodig och smilfiner ut, att folket trodde.

Alltjämt miste de ägodelar, men de sa' ingenting på länge, fast det kom bort än det ena och än det andra.

Men så en dag blef Johannes i Östragård af med sin »plånebok», som han lagt ofvanpå sin »cheffanjer».

Där voro hundra banko i stutapengar uti henne.

Och när så hans granne natten efteråt pröfvades genom förlusten af tre kalfskinn, så blef där liksom uppror i byn, och folket gaf sig den på, att där fanns ett tjufband i skogen bredvid.

— Hur stor Job man än vill va', så kan icke hundan tåla att stutapengarna fara åt helsike! skränade Johannes.

— Dä' får lof bli en gräns för pröfningarna, för kalfskinnen stiga i pris! lät grannen och föreslog, att byamännen skulle leta igenom skogen.

Serradö, ett par dagar efteråt kom en af Skälleboiternas pigor och sa' att en besynnerlig figur synts i skogskanten, och när ryktet härom spred sig, beslöt man att gå man ur huse och knäcka honom.

— Dä' är tjufven, och det kan väl inte vara Herren emot, att fähunna får sitt straff, mente folket och beväpnade sig med högafflar, mortelstötar, gapstänger och andra anfallsvapen samt gåfvo sig in åt skogen.

* * *

Vi, som bodde nere i kyrkobyn, visste inte ordet af, förrän vi den aftonen fingo höra ett rysansvärdt illvrålande uppifrån Skällebo skogspark. Vi blefvo rent liksom litet förbryllade och tänkte, att det utbrutit vådeld.

Men hur vi gapade, syntes ingen rök, och då skrålet blef allt värre och kom allt närmare, blefvo våra hustrur så perplexa, att de fingo fram psalmböckerna och bådo oss hjälpa till att sjunga.

— Här är krig och pestilantia i antågande! skreko de och sjöngo och gräto det värsta de kunde, så det lät snart inte stort bättre nere hos oss än uppe i skogen.

Själfve gamle prosten kom ut på sin trappa och undrade hvad det var för ett väsen, och vi tyade oss naturligtvis bort till honom för att ha något skydd, ifall skam händelsevis blifvit lössläppt på allvar.

Ty hvad skulle man tro?

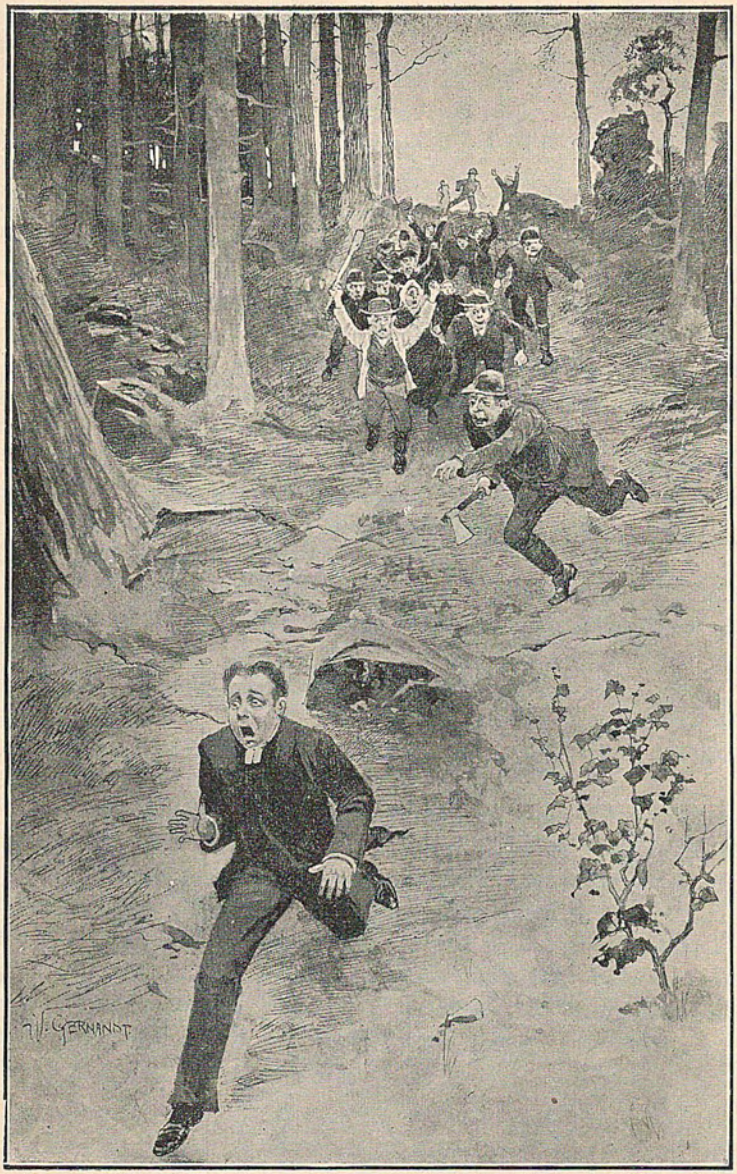
W. GERNANDT

Rätt som vi så stodo där och darrade i alla lemmar med postillor och psalmböcker i händerna framför prosten, fingo vi se den nye adjunkten komma och springa såsom för sitt lif, sönderrifven och hättelös med andan i halsen, i hack och häl förföljd af nästan hela Skällebo by, med stafvar och stakar i näfvarna.

— Ta' fast den helsikes oxen! tjöto de, så att det skallade i byn.

I begynnelsen tänkte vi, att adjunkten varit uppe och haft något fyr för sig med Skälleboflickorna, ty han var alldeles nyss utkommen från Uppsala, så man fick inte undra på, om han rätt hade haft en bit kvar af den gamla människan i kroppen på sig. — Så vi började liksom le inom oss och tänkte, att vi i rappet skulle få höra en vacker och rolig paschasa.

Och på samma sätt tänkte visst prosten också, ty han blef bra mörk i synen, när han fick se honom komma löpande på detta föga ärevördiga sätt.

Den stackars adjunkten var nära döden, när han kom fram.

— Det är en skock vansinniga, som togo sig till att jaga mig, när jag letade svamp i skogen däruppe! stammade han och föll ner på verandan.

Men ni skulle ha sett, hur snopna Skälleboiterna ble', när de kommo under fund med, att de jagat sin egen själasörjare på det viset.

De bara gapade och stodo såsom förstenade.

— Hå kors! Och vi som trodde, att han var en tjufvarackare, för vi ha mist möen egendom på en tid. Kära, ursäkta oss! bönföllo de.

Men prosten han drabbade minsann på dem, och hva' han sade kan icke den dålige minnas. Men ord och inga visor var det.

Våra fruntimmer stucko psalmböckerna innanför sina lifstycken och ha säkert aldrig haft så roligt eller så godt i hela sitt lif, som när de nu stodo där och hörde på hur prosten läxade upp och gnodde till de skenheliga byamännen från Skällebo. — Om man rätt hade hällt sur lut öfver dessa, kunde de inte sett snopnare ut, när de till sist lagade sig i väg på hemhållet.

* * *

Men det återstod dem en pröfning.

Just när de stucko in på allmänningen, fingo de se Sakarie hund komma smygande från byn med Anna Britas förnämsta värpehöna mellan tänderna. De följde efter till den gudsmannens bostad, och hvad de fingo se där fördärfvade för lång tid det andliga lifvet i byn.

Först fingo de nämligen i ett hörn sikte på de bortkomna kalfskinnen och ju mer de letade, dess klarare kommo de underfund med, att Sakarias lärt sin hund att apportera hvad husbonden pekat på.

— Gömmen er i vrårna, ja' ska' hålla utkik, och så ska' vi passa på och klå skrömtaren, när han kommer! sa' Johannes i Östergård och kisade ut genom rutan i bakfönstret.

Men han hade inte stått många sekunder, förrän han hoppade till och svor rätt så väckt han var, så hiskligt att hela huset kunnat sjunka.

När de andra tittade ut, fingo de se, hur Sakarias och Johannes' egen hustru sutto och klappade hvarandra bakom en buske i skogskanten, och bredvid Sakarias lågo tre stora hvetelefvar, ty de hade bakat hos Johannes på morgonen samma dag.

Låt mig nu slippa tala om hvilket förhärdadt lefverne där blef uppe i Skällebo!

En del med Johannes i spetsen gaf sig efter Sakarias, medan andra stannade kvar och började slå sönder fönster och bord och stolar i stugan.

Sakarias kom emellertid undan.

Han lurade ut hela skocken i Skärfvebo mosse, som i följd af regn var såsom ett gungfly, och där satte de sig fast hela tutten, så att man hade ett faseligt göra med stänger och plankor, innan man fick dem loss och på fast mark igen.

Men aldrig har det kanske i hela socknen på hundra års tid svurits så förfärligt som det svors i mossen den aftonstunden af de förut syndfria Skälleboiterna som satt sig fast där.

— Tänk så långmodig skaparn ändå är, som inte låter dem sjonka hundra mil ner i dyn, när de schvärja och turnera på dä' viset! jämrade sig gummorna, som stodo på mosskanten och sågo hur deras män kraflade och regerade i den sega smörjan, som stod dem till brösthålan, samt hörde deras förfärliga rytande i vredesmodet.

Man kan inte heller så särdeles undra på, att gubbarne blefvo ifrån vett och sinnen.

Först hade de ju sina förluster att tänka på, sen hade de ju nästan jagat lifvet ur sin präst och så till sist satt sig fast i mossen, utan att få hämnd på Sakarias, den amalekiten.

Människor kunna bli rasande öfver mindre motigheter.

Men från den dagen lefde de också illa med sina hustrur, på hvilka de kastade skulden för allt eländet, så det var då en olycksdag på många sätt.

Fjärdingsmannens serenad.

— När nu hela sockna ä' nökter å skicklig, så borde inte baronen, som är förnämst, ställa te' så väldiga supkalas med hippning å hurrning, så att det hörs långa vägar och väcker förargelse!

Det var Johannes i Granåsen, som dristade sig till att säga så där till baronen midt ibland allt folk på kyrkebacken en söndagsmorgon.

Johannes ville förstås göra sig till och vinna människopris genom de här orden, och när han sagt dem, tittade han omkring sig bland folket och tyckte naturligtvis, att han var en riktig maffe.

Men baronen svarade ingenting angående hippandet och hurrandet utan bad Johannes, att han skulle titta upp vid tillfälle, så finge de talas vid.

Baronen är annars en duktig karl. Han vill det, som är rätt och bra, går både till kyrka och skrift, och hvad kalasandet och hurrandet beträffar, så är det för det mesta på hennes nåds födelsedagar, som de härja och muntra sig lite grand i parken där uppe.

Men en smula het är han till humöret, det får man lof att tillstå, och inte glömmer han lätt en förolämpning.

Nå, ett par dagar efter den där söndagen stod baronen och såg på, när gamle Anners Danjel Knall rödfärgade hans trädgårdsstaket, och rätt hvad det var kom Johannes, bredbent och viktig fram till stället och hälsade och spottade och var vidlyftig efter vanligheten.

Så fort baronen fick syn på'n, blef han liksom lite mörk i synen.

— Här ska' du få för det du ger dig till att prata smörja och genera folk på kyrkbacken, din hycklare! röt baronen och

G.E.
W. GERNANDT

gaf Johannes en sinkadus, så att han for vidöppen med hufvudet före ner i rödfärgsbaljan och klente ner sig alldeles förskräckligt.

Man kan tänka sig att han spottade och fräste, och färgen rann ifrån skallen på'n ner åt bålen, så Johannes liknade mera en mosastånna än en vanlig kristen människa.

— Ja' ska min själ inte tvätta å mej, utan låta folk si, hur baronen handterar en socknebo, som kommer! lät Johannes, när han fått rödfärgen ur halsen på sig så pass, att han kunde tala.

— Gör du det, skrattade baronen. Och gamle Anners Danjel grinade äfven, så att han kunde sej fördärfva.

Johannes lommade i väg och visade sin rödbrokighet i gårdarna.

— Si så ja' sir ut! skrek han hvart han kom.

Och folket bäfvade för honom i början. Men så snart de fingo höra sammanhanget, visste de inte antingen de skulle grina eller gråta åt honom.

Det är ifrån den betan och i följd af det vederdopet, som Johannes nu allmänneligen kallas »Broken».

* * *

Men Johannes funderade på hämnd.

I flera månaders tid tänkte han inte på annat, och hur han vrängde och krängde och lockade och tubbade och till och med delade ut brännvin i gårdarna, så lyckades han till sist drifva det därhän, att baronen på en marsstämma blef vald till fjärdingsman.

Säkert är ändå, att om Johannes då vetat så mycket som han nu vet, så hade han inte brytt sig med det där, ty hur det är, så hör hämnden i alla fall till en, som är litet för mer än »Broken i Granåsen», rätt så nosastyf han ville vara.

Johannes tänkte, förstås, att han skulle chikanera baronen med det valet, och att denne skulle krevera af ilska och raseri midt under kommunalstämman och få slaganfall eller åtminstone tvingas att ödmjuka sig och tigga församlingsborna om nåd och förskoning ifrån den där fjärdingsmannakalken.

Men det slog bom för Johannes. Baronen bara steg upp,

bockade sig och tackade för sysslan och förtroendet, alldeles som om han satt stort värde på fjärdingsmannaskapet.

Och Broken gick dyster hem från stämman, ty det begrep han grant, att friherren hade något spratt i kikarn, och att han själf inte måhända hade något för all sin vedermöda.

När baronen sedan kom ridande och hann Johannes på vägen från stämman, sprang denne åt skogen det fortaste han kunde.

— Hvarför löper du så rasande, Johannes? Här finns ju inte nå'n rödfärgsbalja!

— Nä', dä' förstås, men *herr fjärdingsmannen* har näfven mä' sej i alla fall, å då töcker ja' att dä' ä' bätter te å fly än — undvika stryk! flämtade Broken och visste inte hvarken hvad han sa' eller hur han sprang, förrän han dråsade ner i ett gungfly i skogskanten.

Ett par andra karlar, som strax därpå vankade vägen fram från stämman och fingo höra Brokens skrik och syndabekännelse, hjälpte honom upp ur hålet, eljest vete Gud, hur det gått med honom i den aftonstunden.

— Baronen ä' visst satan själf; aldri' kan ja' träffa på'n utan att ja' råkar falla i olöcka eller elände! pustade Broken, där han se'n gick på vägen, medan dy och vatten strömmade ner af hans lekamen.

* * *

Men baronen fick lätt kronofogdens löfte att skaffa karl i sitt ställe såsom fjärdingsman och han visste nog hvem han skulle få.

Vi ha i socknen knappt en dummare karl än »Brokens» egen måg, Nils på Galgen eller »Nesse med galepennen», som vi kalla honom, efter som han har en vådlig sångröst och, gubevars, försökt sig på att bli klockare i ungdomen, fast det misslyckades för honom.

Men eftersom han gått i sångskola, eller hvad det kallas, så ville han vara liksom lite för mer än andra, fast det bar illa till för den sjåten, fattig och lat och eländig, som han är.

»Nesse med galepennen» är för den skull ett rätt bra spek-

takel inom socknen, och honom fick baronen lätt att bli fjärdingsman i sitt ställe.

Ifrån den dagen fick högmodsandan än värre makt med Nesse.

Stugan i Galgen tog han och delade itu med ett par täcken, så att han skulle få sig ett eget expeditionsrum, kan tänka.

En dag kom länsman dit och ville tala vid honom.

— Hvar håller Nils hus? frågade befallningsman.

— Jo, fjärdingsmannen är på sitt rum! svarade hustrun, som inte ger mannen efter i högmod.

I detsamma delade sig förlåten och Nisse kom fram mellan täckena,

— Ursäkta, befallningsman, ja' höll på mä' min supé och dä' tar tid, för ja' äter fågel i kväll, bröstade sig Nisse.

— Ja, jag kan se det! Där sitter en bit kvar utaf vingen på västen! myste länsman och pekade på en stor grötkluns, som fastnat i skinnvästen på fjärdingsmannen.

Men det är omöjligt att uppräkna eller omtala allt galet och alla paschasor, som blefvo en följd af det där fjärdingsmannavalet.

»Nesse med galepennen» ställde till det ena eländet efter det andra och lät lura sig till att begå alla möjliga stollastycken, och hela socknen kastade naturligtvis skulden på svärfar hans, ty hade inte »Broken» varit, så hade ju vi som andra haft en rejäl fjärdingsman och inte en sjåter.

På vårsidan hade baronen lurat ut, när mor i Granåsen, »Brokens» hustru, hade sin födelsedag, och så kallade han till sig fjärdingsmannen.

— Du, Nils, som är en bildad karl, tjänsteman och stor sångare, borde gå bort och hålla serenad för svärmor din i kväll! sa' baronen.

— Ja, måntro det! mente Nisse och kråmade sig.

— Gör det! Här har du lite trallarevatten! — Bjud ett par af dina vänner, och när ni smort struparna, så gå bort och sjung och hurra lite grand för gumman! fortfor baronen och lämnade ut några buteljer åt Nisse.

Nå, på kvällen kom »Nesse med galepennen», bra skrefbent

med fjärdingsmannamössan på nacken och åtföljd af några ungdomar, ner till Granåsen för att ära svärmor sin.

Gumman hade bykt da'n förut, och gärdesgården rundt om Granåsen var garnerad och prydd med tvättkläder.

Då fick Nisse en syperb och härlig idé.

Han tog fast i en sädeskrake vid ladugårdsknuten och band, skam till sägandes, ett af gummans lintyg såsom flagga vid krakens ena ända.

Så utrustad satte han sig i spetsen för ynglingarne och tågade fram mot huset, medan lintyget fladdrade och fylldes af aftonvinden.

Där var, förstås, kaffegille i Granåsen, och när värdfolket och gästerna fingo se det underliga tåget, sprungo de ut på förstubron.

— Ta' linty'et utå kraken, din uslinge! skrek käringen.

Men »Nesse med galepennen», som kom och skrålade Björneborgsmarschen, svarade, förstås, inte ett ord, utan stannade bara, satte fram ena foten, höll flaggan högt och klämde i med sin allra starkaste röst:

»Lys högt du segersälla fana...»

— Tösst Nesse och häda inte! röt käringen.

Men Nesse fortsatte och sjöng viftande med fanan:

— »Sliten af strider se'n en grånad forntids da'r»

— Slitet, säjer du dä' om mitt sping spångande nya linty', så är du evigt olöckli'! Klå stollen, Johannes, och täpp igen halsen på'n! gormade gumman i det yttersta raseri.

Och Johannes blef tvungen att ge sig på mågen, och stryk blef där af. »Broken» dängde och slog med sädeskraken, Nesse skrek, käringen hoade och ynglingarne hurrade, så att maken till lif har väl aldrig hörts i Granåsen.

Dagen därpå stämde Nisse svärfar sin för öfvervåld med lifsfarligt vapen, och följande söndag fick baronen fatt i Johannes midt på kyrkobacken.

— När nu hela socknen är nykter och skicklig, så borde inte du, som är svärfar åt fjärdingsmannen, ställa till slagsmål och skrik och hurrande i ditt hus vid läggedags! sa' baronen och runkade på hufvudet och suckade och såg så innerligt bedröfvad ut.

— Tugga på det du, Johannes! lät det andra kyrkofolket och grinade.

Det är inte troligt, att Johannes efter detta törs sätta sig till doms öfver andra, för nu är han nästan grundstukad, det syns nog på honom.

Gästgifvarns fula knep.

Nöden är ändå alltid en dråplig läromästarinna, ja, så dråplig, att en hjälpepräst i ett högtidligt föredrag betygade att nöden egentligen lärt människan allt hvad hon kan.

Där öfverdref och ljög han, förstås, inte så illa litet ända, ty länsmannen, som vi ha' fått hit, har lärt sig att kränga och vränga lagen, så att man kan hissna däråt, men det är inte nöden, som lärt honom det.

Skam är måntro också en bra läromästare.

Sven Månsson, som ägde ett halft mantal Lurakullen i västra kanten af den här gudomliga socknen, har lärt sig att förkunna ordet så förskräckligt och så kraftigt, att jag hört många förståsigpåare slå sig i backen på, att statskyrkan inte har en värre predikare, och att själfva biskopen skulle bli bet och stukad, om han gåfve sig i dispyt med Månsson.

Men inte är det heller nöden, som lärt upp Sven Månsson till en sådan färdighet. Nej bevars, högfärden och självförtroendet och till och med oförskämdheten kunna, skam till sägandes, lära folk en hel hop.

Men nöden lär oss i alla fall rätt många bra saker.

Här ha' vi nu Inga Matilda i Knipan, som, då hon var försänkt i stor nöd och vånda, gjorde en icke så oäfven uppfinning, hvilken kan vara till stor båtnad för kvinnokönet, fast gubbarna, gunås, inte ha' rätt stor anledning att prisa densamma.

Inga Matilda hade i alla tider haft en rysansvärd passion för kaffe. När Johannes tog henne till hustru och förde henne till sig i Knipan, hade han just inga skulder på gården, åtminstone ingenting att tala om. Men nu är han blott och bar. Nästan allt hvad han ägt har smält bort i kaffekokaren, så det är inte underligt, att han är rasande på Inga Matilda och sticker henne med ord för hennes hemska kaffemani.

En gång tittade vi in till honom, när vi gingo till kyrkan. Johannes stod redo att följa med oss.

Men just som vi skulle gå, vände han sig om i dörren och försmädade hustru sin i allas vår närvaro, sägande:

— Du låter väl i Guds namn inte kaffekokarn stå och frysa fötterna af sig, Inga!

Hon blef, förstås, ilsken och bjäbbade:

— Dra du åt helsefyr, så möter du inget körkefolk!

Måntro, där man och hustru lefva så, där kan ju ingen välsignelse finnas.

Och det gjorde det inte heller i Knipan.

Till sist blef det så usselt, att de ingenting hade att köpa klarskinn för, och det tog måntro ett djupt tag uti Inga Matilda. Ty en sannskyldig kaffekäring försakar hellre nådamedlen än klarskinn till kaffet.

Det var i denna stora vedermöda, som hon gjorde sin stora upptäckt.

Kaffe och socker det skaffade hon sig nog, den harpan, genom byte med smör och hafremjöl, som hon stal från Johannes. Men klarskinn hade inte landthandlaren särskildt, utan för att komma åt sådant, måste Inga köpa hela lutfiskar, och dithän sträckte sig numera icke hennes väldighet.

Det var i denna djupa klarskinnsnöd, som hon fann på att klippa en bit ur gubbens gamla skinnbyxor och lägga i pannan hvar gång hon kokade sin älsklingsdryck.

Var inte det ett knepigt och bra påhitt?

Men en dag, då Johannes skulle ut till skogs och förty ville anlägga sina gamla skinnpantalonger, fann han dem grufligen spolierade. Hela bakdelen var borta och där blef ett fasligt väsen i Knipan.

— Dä' ha' råttorna gjort! lät Inga Matilda.

— Nu ljuger du! Jag sir nok, att dä' ä' kleppt mä' sax! dundrade Johannes, och slutet blef att käringen måste krypa fram med rena sanningen.

— Dä' ä' ett syndastraff öfver dej, för att du inte unnar mej lite klarskinn! pep hon.

Men se'n gick Johannes omkring i gårdarna och jämrade sig dag in och dag ut.

— Dä' tjänar ingenting till att sträfva och våndas. Nu har hon druckit upp gård och grund, ja, hon har inte ens skonat skinnbyxorna! snyftade han.

* * *

För en liten stund sedan nämnde vi ett ord om skam, och hur han kan hjälpa folk, särdeles länsmän, att göra uppfinningar. Det är nog inte mycket passande att så här i bättre sällskap nämna de där bägge kompanjonerna, ty det kunde möjligen bli en ful vana, men jag kan i alla fall inte låta bli att omtala, hvad »gamlefar» lärde gästgifvaren i Blankebo att göra en gång före jul.

Det är rent af en ynkelig historia, som mer än någonting annat visar, hur den ledingen går omkring än i dag som ett rytande lejon för att locka människor på fall och ifrån den rätta vägen.

Gästgifvaren har suttit mycket trångt i flera år, gudskelof. Hälften af oss här i trakten äro väckta och större delen af de andra äro blåbandister eller goodtemplare, hvadan det, gubevars, inte har varit så vackert att vara gästgifvare i Blankebo. Hade här inte kommit en och annan profryttare, som lefvat såsom den förlorade sonen, och ödelagt sin firmas penningar därnere, så hade gästgifvaren i Blankebo varit så lagom fet vid det här laget.

I hvardagslag och då ingen profryttare varit där, gick han därnere såsom en pelikan i öknen och slokade med hufvudet och såg hängfärdig ut.

Men så före jul räckte honom skam ett reelt handtag. Kan man tänka sig att han fann upp att låta trycka en mängd etiketter, på hvilka med stora bokstäfver stod pränta dt

Sundhets-
och
Hälso-Konjak
För Sjuka och Svaga.

De där etiketterna klistrade han på en del buteljer, som innehöllo hans ilsknaste rom och satte ut dem i fönstret, så att de förbivandrande skulle kunna läsa det.

BLANKEBO
GÄSTGIFVAREGÅRD
H. GERNANDT

Nå, några dagar efteråt hade vi bön i Blankebo missionshus, och när vi gingo förbi gästgifvaregården, så föllo våra fromma blickar helt oförhappandes på de där etiketterna.

Vi stannade och stafvade oss igenom gästgifvarens skrift.

— Hvad som kan vara nyttigt för en svag kropp är ingen synd att taga. Herren har beskärt oss vissa läkemedel! sa' skolmästaren och tillade, att han, som länge lidit af andtäppa, ville pröfva på medlet.

Då voro vi genast flera stycken, som kände på oss, att vi heller inte voro så värst starka till hälsan, hvarför vi gingo in en hel skock och frågade oss för angående »Sundhets- och hälsokonjaken».

Gästgifvaren hade anlagt en from, ödmjuk och botfärdig min, den banditen, och han till och med suckade flera gånger.

— Dä' är en predikant i Stockholm, som har funnit opp det här medlet! lät han.

— Har en predikant funnit opp'et, då kan en kresten med godt samvete tära't! sa' vi och köpte oss en och två buteljer till mans samt gingo se'n åt hemhållet.

När vi kommo en bit uppåt backarna, smakade vi medicinen och kände oss strax efteråt förunderligen styrkta. Flera af oss betogos af en rent af öfversvallande glädje, så jag tror att vi till sist mera lofvade gästgifvaren än herranom.

Ifrån den stunden fick gästgifvarens »Sundhets- och hälsokonjak för sjuka och svaga» en vådlig åtgång, och gästgifvaren blef för hvarje dag allt fetare och mera skinande. En sådan jul som den hade han inte haft på länge. Men det andliga lifvet i socknen höll på att rent af gå under, och från den betan har det inte varit någon riktig fart i nykterhetsarbetet här i orten.

Godsherrns festmåltid och torparns kalas.

Den rike godsherrn hade inbjudit samtliga sina underhafvande till det vanliga festsamkvämet i herrgårdens stora kök på nyåret.

De voro allesammans, undantagandes barnen, befallda fram till kl. 4 e. m., och hvart man kom på godset, hade folket den dagen tvättat sig i såpa, så att deras ansikten skeno så blanka och härliga som nyskurade kaffekokare, samt putsat och rakat sig det värsta de kunde.

Det var inte värdt för dem att komma fram smutsiga eller i orena paltor.

— Dä' ä' den besvärligaste dagsverksda' vi ha' under året. Hela kalaset ä' inte värdt så mycke' bråk, som man får kosta på sig! plägade folket säga.

Kom man in i något af de längst bort från hufvudgården belägna torpen vid middagstiden den stora kalasdagen, kunde man få se man och hustru i färd med att riktigt skrofäta som man säger.

Och om man då råkade anmärka, att de åto som om de inte sett mat på eviga tider, så svarade de alltid grinande:

— Ja, måntro det, vi ha' lång herregårdsväg och få ingen matsäck ta' mä' oss i da'!

— Men ni ska' ju på kalas därframme!

— Lite te och en predikan, som frun läser upp, dä' står en sig inte på tills en kommer hem, äss en inte broar unner duktigt i förväg!

På den bestämda dagen och klockslaget sutto alla godsarne med sina hustrur på de insatta bänkarna i det ståtliga köket.

Kopparkärl skeno på hyllor kring väggarna, och från spiseln spred sig ett starkt doft ur den ångande tekitteln.

— Herre Gu', om dä' ändå vore en rejäl fläskgryta! vågade Erik på Snabben hviska till sin granne.

— Tösst, tösst, herrskapet kan komma hvilken menut som helst!

Det var litet tryckt därinne.

Patron höll ett strängt regemente och ville gärna att den ene godsaren skulle springa till honom med skvaller om den andre.

Han hade dem på sina fem fingrar, förföljde den, som inte ville »bära till honom dålighet» om sin granne eller som försummade gå och höra den präst, som han och frun gillade, eller gick och hörde den, som herrskapet icke tyckte om.

Så det var inte något roligt ställe just.

Längst bort bakom ryggarna på de andra satt Johan i Gummebo och skylde sitt ansikte.

Han var den, som patronen höll sämst af allesammans, fast han var den likaste dagsverkaren och en hjälpsam och god människa.

Hade han två rockar, kunde han ge bort den ena, om nöden stod på, och likadant var det med hustru hans.

Men patron var rasande på honom. Han fick honom hvarken att skvallra eller att gå in i »helnykterhetsföreningen», som han stiftat på gården.

Och det värsta af allt var, att Johan gifvit tak öfver hufvudet åt kammarpigan, enär patron dref ut henne i ur och skur en höstkväll för sin systersons skull.

Johan visste, att han inte var någon gärna sedd gäst och därför satte han sig så, att patron inte skulle få ondt i sitt hjärta af att skåda honom.

Han höll denna gång också knappt på att kunna sitta, ty i två föregående nätter hade han vakat öfver Ivar i Strängen, som låg tvärt för döden i lunginflammation.

Rätt hvad det var kom herrskapet emellertid ner i köket.

Patron höll ett litet tal och tackade dem för det flydda året. Han var nöjd med dem allesammans, yttrade han, undantagandes Johan i Gummebo, som fortfarande hölle sig fjärran från den rätta vägen och följde sitt eget kött. Men kanske kunde också han räddas.

W. GERNANDT

Så läste då frun det vanliga måttet ur en andaktsbok, medan gubbarne sutto och längtade efter att få masa hem igen, och gummorna önskade sig ett par af de blanka kastrullerna på väggarna.

Det var, förstås, deras andakt.

Men under läsningen somnade Johan in, genomvakad som han var, och sof och drömde om de glada nyårskalas, till hvilka han, när han var barn, fick vandra i sällskap med far sin, för många år sedan, under den förre ägarens, baronens tid. Han sof och log i drömmen så lugnt och godt, att han knappast vaknade, när hustrun stötte honom i sidan, då den välsignade tebrickan slutligen kom bort till den ändan.

Långt ifrån halfvaken och med drömmen ännu gycklande framför sig, for han upp och började sjunga:

»Den signade dag» — — —

— Tyst, mina vänner! Hör Johan sjunger! Kanske han fått ett annat sinne, hviskade patron.

Och Johan sjöng i sitt drömmande tillstånd den gamla visan från hans barndomstid:

Den signade dag,
Då Olle och jag
Bodde på Stigabergs kulle.
Bränvinn hade jag,
Bränvinn hade han,
Vi söpo oss båda så fu'ulle.

Ni kan tro, att där blef en patron och en fru, som voro lagom milda, när de hörde denna rysliga hädelse. Det hjälpte inte att Johan, när han blef vaken, bedyrade, att han inte vetat om sin sång, att det skett i yrsel, förorsakad af vakandet öfver grannen. Patron förkunnade, att det allt för väl hördes, hvaraf hans synddrypande hjärta var fullt.

Och en botpredikan blef där, som hette duga, i en hel timme, innan folket fick gå. Det var inte långt ifrån, att Johan blifvit uppsagd från torpet.

Kantänka, sjunga en sådan sång vid en tefest!

Men veckan därpå stod där i länstidningen, under rubrik: »Storståtligt gästabud för underhafvande» en vacker skildring

om, hvilket kalas patronen bestått sina godsare, och hvilken öm och omtyckt husbonde han var.

* * *

När Johan och hans hustru kommo på kvällen hem till Gummabo, sprungo barnen emot dem ute på gården.

— Far, mor, vi ha varit öfver spången på andra sidan mossen, borta hos Danjel i Risbygget. Danjel har inte varit hemma se'n nyårsafton. Då gick han sin väg, och barnen och mor deras och gamla mormor ha ingen mat, di ä' så hungriga, så hungriga. Där finns inte en brödbit i huset! skreko barnen.

— Kors att vi inte ha tänkt på dem på så länge. Gack in, Greta, sätt på och koka det bästa du har, så ska vi göra ett litet fattigkalas i kväll, vi som patronens. Ja' tar kälken och drar efter mormoran, di andra orka nog gå, förklarade Johan.

— Tänk så roligt! ropade barnen, och fast Johan var så trött förut, satte han i väg som en pil med kälken öfver mossalaggen den långa obanade vägen bort till Risbygget, hvilket låg inom den andra sockengränsen.

Vid kvällsmatsdags kom han åter, dragande en utgammal, försvulten gumma på kälken, och efter den stapplade en yngre kvinna med ett litet barn på armen, följd af fem andra små, som höllo henne i klädningsfällen, bleka, magra och hungriga, så att det skrek i dem, och frysande, så att deras små tänder skallrade.

Men inne hos Greta var ljus och värme och kaffe och en välkomsthälsning, som var hjärtligt menad ändå.

— Hej, nu allesammans, skrek Johan och såg inte alls sömnig ut längre! Värm er nu, godt folk, så ska' vi ha' oss ett litet kalas se'n!

Det var väl inte mycket fint eller omväxlande, det som bjöds, men det var rikligt och på samma gång det enda och det bästa som fanns.

Johan satt och såg på, hur de stackars små Risbyggebarnen åto, nej, slukade allt hvad de fingo, och ju mera de förtärde, dess belåtnare såg han ut.

Aldrig har en värd varit mera mån om sina gäster än Johan den kvällen, och ingen har känt sig lyckligare öfver sitt värdskap

än han, då de små slutligen voro mätta och hade återfått sin barnaglädje.

När deras magar voro fyllda, glömde de sitt elände och sin fattigdom.

— Nu blir I här i natt! Dä' ä' för mörkt för er att gå hem i kväll, småbytingar. I fån krypa tillsammans med våra pysslingar, och åt de gamla ska' vi nog reda plats. Så få vi se, om vi ha nå't att ge er till frukost i morgon! log Greta.

* * *

Snart sofvo både värdfolk och gäster i det af patronen föraktade torparhemmet, sofvo sött och lugnt.

Framåt morgonen stötte Johan sin hustru i sidan.

— Hur många limpor har du kvar utå' julabaket?

— Åtta stöcken!

— Ge de fyra åt de stackars människorna, när de gå hem fram på da'n!

— Nej du, ja' har allt tänkt att ge dem de sex; vi få nog baka före dem!

— Gu' välsigne dej för dä' or'et, Greta! Du ä' möcke' bätter än ja'! sa' Johan, i det han steg upp och tände i spiseln. — —

Men om det kalaset i Gummebo skrefs det, förstås, inte ett ord af skolmästarn till länstidningen.

En kärlekssaga.

Unge Johan i Höljeryd hade det bra förspändt. Johan kunde se hela sin framtid liggande framför sig såsom en hvit väf, den där bredts ut till blekning på en grönskande gårdsplan. Han behöfde inte, såsom så många andra stackars unga män, grubbla öfver hvad han skulle bli här i världen, hur han på bästa och säkraste sätt skulle kunna förtjäna sitt bröd och få sin bärgning till döadar. Han behöfde inte skuldsätta sig för att få medel att fara bort och lära sig något för att bli kompetent till ett visst kall. Han hade inga mödosamma läroår framför sig, utan för honom låg allt klart och utstakadt såsom en oomtvistlig rågång. Hans säkra bärgning grodde, grönskade och mognade på fälten kring Höljeryd och råmade af välmåga nere i far hans ladugård. Han skulle en gång inte få annat att göra än att så och skörda i rätter tid efter almanacka och solstånd. Allt hvad han önskade och behöfde, hade han fixt och färdigt omkring sig, ända intill hustru. Han skulle inte ens behöfva möda sig att flaxa omkring i bygden och fria. Till och med den saken hade far hans redt ut åt honom.

Det duger, ska jag säja, att vara ende sonen till en klok och förtänksam och egenrådandes bonde i det här landet. Och Johan i Höljeryd hade en far, som funderade ut och reglerade alla sina saker på ett okasserligt och i allo dråpligt sätt.

Ägor om ägor med Höljeryd låg ett halft mantal säteri Rumperyd. Och nu var det så väl beställdt, att Karl Peter

därsammastädes hade bara en endaste dotter. Länkades nu Johan och Klara i Rumperyd tillsammans, kunde man ju inte tänka sig en bättre vurning. Då kommo ju bägge gårdarna i en hand, och ägaren till bägge blefve en riktig dunderpatron och ett förträffligt riksdagsmannaämne.

På det viset hade också gubbarna spänt för åt sina barn. Det var förståndigt uträknadt, och Johan och Klara tyckte själfva, att det var så, som det skulle vara.

Någon sådan där brinnande och sprakande kärlek kände de visserligen inte för hvarandra. Men det kvittar ju. Det är bäst att slippa ifrån den där kärleken, som bara släpar en hop oro och elände med sig.

Ingen mänska på jorden kunde alltså ha det lugnare och bättre än unge Johannes i Höljeryd.

Men det är många gånger så här i världen, att när vi gå och känna oss som allra lugnast, kan det komma en väderil, som rycker hättan af oss och vänder upp och ner på mångt och mycket, som vi höllo för att vara solidt och bergfast — — —

I Rumperyds utmark bodde grenadier Klang på ett litet stenigt torp. Klangen var en dundergubbe, och han såg ut som en karl, när han kom till kyrkan med sina två medaljer. Den ena hade han fått för skjutskicklighet och den andra för odlingsflit. Och flitig hade han varit i sin dag, och odlat hade han som en hel karl, annars skulle han väl inte kunnat föda upp tio stycken barn på den lilla stenfällan i utmarken.

En dag föll mor i Höljeryd uti en svår sjukdom, så att det blef nödvändigt att skaffa ett fruntimmershjälpe i huset. Och på det viset gick det till, att Klangens äldsta dotter kom upp till Höljeryd. Det var en obegripligt vacker flicka, men ingen mänska tänkte på, att hon kunde bli till någon fara för det uppgjorda äktenskapet mellan Höljeryds- och Rumperydskarlarna. Mina Klang var ju med all sin vackerlek inte annat än en fattig knektadotter. En kung kan ju gifta sej med en sådan. Det har man hört, och det säger historien. Men att en bondson, som har stränga föräldrar

och får ärfva en halfgård, tar en knektatös till äkta, det är mera sällsynt. Man var fördenskull inte alls rädd för Mina Klang. Hon kunde naturligtvis inte bli farlig för Johan, änskönt hon såg tiotusen gånger bättre ut än Klara i Rumperyd.

Men Mina hade inte var't många dar uppe i Höljeryd, förrän Johan började följa efter henne med ögonen, hvart hon gick. Han tyckte, att det var en helt annan ställning på henne än på Klara. Knektatösen var så mjuk och så rapp, så kvickögd och så smidiger. Hvar hon ställde sig eller satte sig i Höljeryd, tyckte Johan, att hon passade så innerligt väl. Det var en sådan bedårande vaggning på hennes höfter, när hon gick, att det rent af stockade sig i bröstet på Johan. Han började snart önska bå' Klara och hennes gård och sin gård hundan i våld. Det fanns intet hemman i kristenheten, som ginge upp mot ett litet torp, om blott Mina vore där, tyckte han.

Hon hade inte trippat fjorton dar i Höljeryd, förrän Johan var kär i Mina och hon i honom. Och kärleken dem emellan blef så stark, att de rakt inte kunde dölja sitt tillstånd. Till och med gubben i Höljeryd begrep schäsen. Men han grinade bara.

— Dä' ä' herratag i pojken och godt gry. Måntro jag var en jäkel jag ock i min ungdom te' å härja mä' töser härs och tvärs, innan jag blef gift! log han. Gubben var liksom stolt öfver pojkens framgång. Det blef emellertid snart annat ljud i skällan. En dag sa' Johan till far sin:

— Ni får lof rifva opp med Rumperydsboarna, för jag gifter mig aldrig med Klara!

Fadern gapade bara.

— Vet du inte hut! Dä', som ä' sagdt, ska' ske. Och här krypa inga knektatöser mellan barken och trädet, förstår du.

Men det blef allt värre och värre. Ty kärlek växer så förskräckligt som man vet. När han är af rätta sorten, förstås. Annars vissnar han snart och dör.

Här var emellertid prima kärlek å färde, ty en dag för-

klarade Johan, att han ovillkorligen skulle resa till Amerika ifrån bå gård och grund och föräldrar och andra årets beväringsexercis, om han inte på annat sätt kunde få slippa Klara i Rumperyd och få Mina Klang.

Då blef gubben i Höljeryd allvarsam och började grunna öfver saken och hur han skulle kunna klarera härfvan och kurera Johans kärlekssjukdom.

Att det ville allvarsamma medel till, det begrep han.

Mina måste ur huset.

Men gubben visste emellertid nog, att utdrifvandet af tösen inte skulle vara tillfyllestgörande i detta fall.

Ty passade han kvällen före hennes afflyttning på att utföra ett bastant knep. Medan Mina och Johan sutto någonstädes bland buskarna i Höljeryds hagmark och kramade hvarandra, gjorde gubben en liten öppning i skoningen på hennes helgdagsklänning och stoppade in en femtiolapp mellan skoningen och ylletyget samt sydde sedan fint och vackert till öppningen.

— — — —

Mina hade varit borta ett par dar. Gubben i Höljeryd och Karl Peter i Rumperyd sutto vid Gumarps vägskäl, där de stämt möte, och talades vid.

— Nu knäcka vi nog kärleken. Eller är dä' inte bra utluradt? Vi gå nu och ta fjärdingsmannen med oss, och så masa vi ner till Klangens, visitera hennes grejer, och så hitta vi femtilappen insydder i hennes klänning. Fast blir hon, och sen vore det väl underligt, om Johan vill vid henne, förklarade Höljerydsgubben.

— Men det är i alla fall synd att skämma ut tösen för alltid. Vi få kanske bara ondt af'et i våra samveten, invände den andre, som i alla fall var en ganska rättänkande man.

— Ondt! Tror du inte, att det ska' kännas värre, om vi inte få para ihop våra barn och lägga våra gårdar under en plog. Dä' målet ä' väl viktigare än en hel pluton knektaflecker.

— Men jag är i alla fall rädder, att skam tar oss. Bra utluradt ä' dä' förstås, men tänk i alla fall på, att dä' ä' en gärning, som ä' i den store mandråparens smak!

Karl Peter hade knappt fått fram de orden, förrän det började pusta och skramla borta på landsvägen på ett besynnerligt sätt.

Gubbarna foro upp och tittade och fingo då se ett stort, rödt åbäke komma framrusande på hjul. Men där var inga hästar för åkdonet. Det gick ändå precis som en blixt, och i framsätet satt en karl med stora, förskräckliga glas för ögonen. När afgrundsekipaget kom midt framför gubbarna, vände skepnaden, som hade de stora kupiga ögonen, blicken emot dem. Gubbarna tyckte, att det glödde bakom glasen. Benen ville icke bära dem vid denna syn, utan de föllo ner på knä.

— Dä' ä' f-n! stönade de på en gång.

— Dä' var första kallelsen! förklarade Karl Peter, som hade minst på sitt samvete och fördenskull först kom till sans.

I detsamma försvann vidundret långt, långt borta i en sky af damm.

Hur länge gubbarna sedan sutto där vid vägskälet, vet ingen. Men inte blef det vidare tal om att gå till Klangens och utföra det planerade bofstrecket.

I solakvällen kom Johans far hemtumlandes blek och allvarlig och befallde fram en psalmbok, i hvilken han fördjupade sig. När han inte såg att läsa längre, satt han tyst och grunnade en stund. Därpå ropade han till sig Johan:

— Sätt för en häst och kör te' Klangens och hämta hit Mina så fort ske kan, sa' han.

— Hvad nu då! Ni vell väl inte göra henne nå't illa, far?

— Nä', ja' vell trolofva henne mä' dej! Dä' tjänar ingenting te' att spjärna emot försynen! menade gubben och darrade på målet och skalf i kroppen.

Pojken grubblade inte öfver huru denna gubbens sinnesändring uppstått. Han körde af i galopp.

— — — —

Sen dess har här gått fram flera stycken automobiler genom socknen, så att nu känna vi till de pjäserna. Det lystes emellertid i kyrkan för Johan och Mina. Men gubben i Höljeryd och Karl Peter i Rumperyd låtsade som om det regnade.

De läto saken ha sin gilla gång, ty de voro kantänka för höga i själen att låta veta, att det inte var annat än en automobil, som ref upp deras planer.

E. GERNANDT

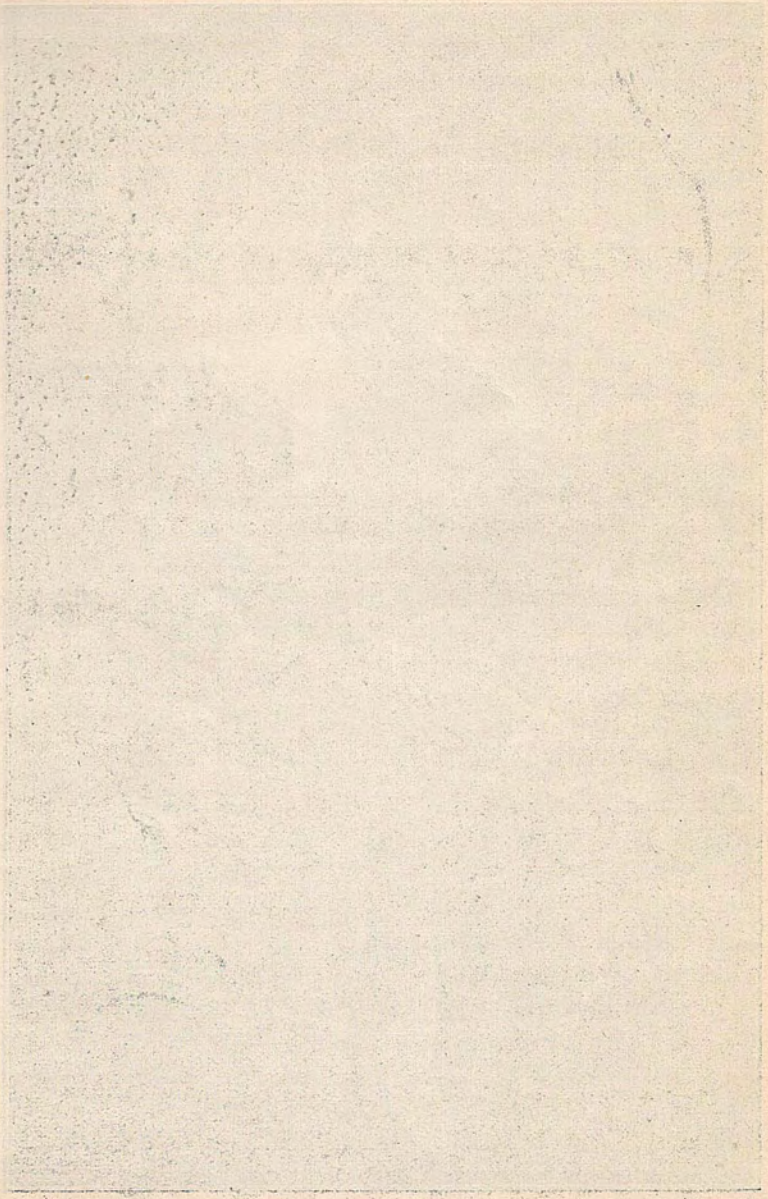

Hvad orätt fås med sorg förgås.

— Johannes i Hökensås är allt en konstig kropp och en karl för sig själf. Gu' vet hvar han kom ifrån eller hur han vändt sig förr i världen. Men nå't konstigt är det i alla fall med honom! plägade det sägas om ägaren till det aflägset i socknen belägna men bördiga Hökensås.

För många år se'n hade Johannes kommit ditflyttande, sedan han ropat in stället å exekutiv auktion inne på kansliet.

Han slog sig inte just mycket i slang med folk, och ingen sökte egentligen honom heller, ty Johannes var karg och morsk och fåordig och liksom flydde alla människor.

Men var han någon gång tvungen att vara tillsammans med folk, så hade han inte svårt för att snäsa och bita omkring sig, så man sa' då inte mer än man väl behöfde till honom.

När han bott i Hökensås ett par år, gifte han sig med en stackars beskedlig änka, som hade en dotter från förra giftet.

Hur de lefde tillsammans, visste man just inte, men det troddes allmänt, att både hustrun och flickan inte hade det för trefligt.

Det gick dock år efter år, och sent omsider fick man reda på, att det inte stod så rätt till med åtkomsten af de penningar, för hvilka Johannes köpt sitt hemman.

Det kom nämligen en dag en knalle ut i socknen och sålde sitt kram i stugorna, och när han varit uppe i Hökensås, svor han se'n och bedyrade på hvart enda ställe han kom, att Johannes bestämdt vore samma person, som varit tillsammans med Magnusson i Fritsla, då denne blef af med åtta tusen riksdaler på en marknad, utan att han se'n ens fick se röken efter penningarna.

— Jaja — sa' folket — dä' kan en allt hålla troligt, för nå'n riktig välsignelse hvilar då inte öfver Hökensås nu för tiden!

Och efter den betan flydde man Johannes än mer.

Han hade svårt för att få tjänstefolk, och skulle han ha »hjälpe», fick han betala mer än någon annan, så det tärde och gnagde dagligen på hans medel på alla sätt och vis.

Hade inte hans styfdotter varit en så snäll och rar flicka, som hon var, hade han säkert aldrig kunnat, för sitt dåliga ryktes och sitt vilda illvetts skull, ha någon dräng.

Men nu var det så lyckligt för honom, att Anders Bom tjänade kvar där år efter år, bara för det han tyckte om tösen.

Och denna å sin sida bedyrade, när Anders menade på, att han ville flytta, att hon skulle gå på hufvudet i gölen samma dag, han droge sin kos.

Emellertid började det gå allt mer och mer bakut för Johannes.

Det var som förgjordt för honom. Jämt och samt miste han kreatur, och ständigt fick han dålig äring. Var det torrt på våren och försommaren, så att jorden rent af liksom skrek efter regn tills det kom ett åskväder, så var det nästan säkert, att åskbyn rusade öfver ägorna på Hökensås utan att släppa ner en droppe vatten, förrän den kom en half fjärdingsväg bortom Johannes' åkrar, för så vidt den inte hade hagel med sig, ty i så fall hände det mångfaldiga gånger, att de svarta molnen stannade en vändning öfver Hökensås och laddade ur sig sitt fruktansvärda innehåll och förhärjade hans säd.

Det hvilade, som folket sa', ingen välsignelse öfver Hökensås.

Johannes fick lof att inteckna gång på gång, men pengarna gingo som de kommo, Gu' vet hvart.

— Jag tror, sa' Anders ibland, att om husbonden rätt nitade fast sedlarna med fyrtumsspik vid väggarna, så gingo de ändå sin kos.

Omsider började Anders förstå, att det inte gärna kunde hålla ihop länge till för Johannes, och han hörde sig därför om efter ett torp eller ett litet arrende samt sa' en dag till Johannes, att han tänkt flytta den följande 24 april, och att han hade för afsikt att gifta sig.

— Hvem ska' du gifta dej mä'?

— Med Kristin, eran styfdotter. Vi ä' öfverens om det! svarade Anders frimodigt.

Men då blef det lif i Johannes på Hökensås. Det var rätt så när, att han nappat ner bössan och skjutit på drängstackarn, ty Johannes hade naturligtvis Kristins fädernearf inne med sig, och han ville, förstås, inte ut med pengarna.

— Kommer du fram med så'nt en gång till, så klipper ja' hå' flickan och dej, om det rätt ska' ske, när I sofva! hotade han och såg så hemsk ut, att Anders blef nästan rädd, fast han annars inte är så buskablyg.

— Vi få hålla ut en tid till. Herren hjälper oss allt till sist! sa' Kristin efteråt till Anders.

* * *

Nå, påföljande pingstafton hade Kristin och Anders på kvällen gått ut och satt sig bakom den stora eken, som står i bolet vid Hökensås, en bit från ladugården.

De öfverlade, huru de skulle vända sig, och huru de skulle reglera sin framtid, ty de förstodo grant, att det snart skulle vara slut både med Johannes och hennes fädernearf.

Rätt som de sutto i sina funderingar, tyckte de, att det var, som om någon gått i ladugårdsdörren, och när de lyddes och tittade, fingo de se Johannes smyga fram på gatan mellan fähuset och byggningen.

— Han ä' ute och spionerar efter oss. Vi ska' gå en bit längre bort! sa' Anders och gick med Kristin i skuggan af några hasselbuskar, som stodo ett stycke därifrån.

De hade emellertid icke suttit länge, förrän de fingo höra liksom ett smattrande regn, och när de sågo upp, brann det i ladugårdens alla fyra hörn.

Det var ingenting att göra åt den saken, utan hela längan lades i aska, och det var med knapp nöd man kunde rädda boningshuset.

Det kom, förstås, en hop nyfiket folk om pingstdagen upp till Hökensås, och när man började undra öfver hur elden kommit ut, kände Johannes, att Anders såg så konstigt på honom.

Han tyckte precis, att det stod att läsa i drängens ögon:

— Dä' har husbonden själf tändt på!

När de nyfikna sedan gått sin väg och Hökensåsfolket satt

där i sorg och bedröfvelse inne i stugan, tog Johannes på sig en gudsnådlig min och till och med grät.

— Du har tjänt mig troget, Anders, sa' han, du ska' få halfåttingen i Möcklamo, för efter detta kan ja' inte bruka honom tesammans med gården. Du kan reparera upp huset ett grand och flytta dit med Kristin, så snart du vill och ta det, uppsådt som det är.

— Vi kan rätt skrifva't tvärt, så får du fasta på't nu vid sommartinget! tillade han.

Så skedde också, och vid midsommartiden flyttade Kristin och Anders in i det lilla stället.

De visste nog, hur elden kommit ut i ladugården, men inte ville de bli några angifvare eller ställa till elände, och intet vidare förhör blef där heller om saken.

Strax efter eldsvådan tog emellertid Johannes till att dricka omåttligt. Han kunde aldrig sofva en blund om nätterna, utom då han var full, och för hvar vecka som gick, blef han allt värre och värre och allt mer virrig i hufvudet.

Det uppdagades snart, att han försäkrat sin ladugård i två bolag, och i stället för att han hoppats få en dubbel ersättning att reglera sina affärer med, blef där process utaf och slutet blef det, att han enligt reglementena icke fick ut ett öre i brandskadeersättning. Och det knäckte honom alldeles.

Den 14 Mars följande år fick han gå från gård och grund och söka en fristad för hustrun och sig i Möcklamo hos Anders och Kristin.

För dem blef han hela våren en vådlig tynga och med deras nattro vardt det klent beställdt.

Det myckna supandet under det sista året och ångesten och samvetskvalen hade nämligen alldeles förvridit hufvudet på den gamle syndaren.

Allra värst var han om nätterna, då han låg och vändades och skrek som en riktig galning, så att man kunde bli mörkrädd för mindre.

— Rör inte mina åtta tusen, ja' har gömt dem i stengärdsgår'n, så knallen hittar dom aldrig, och ja' visar ingen stället, om I bösten mina lemmar så små som gryn! Tjugofem famnar från östra renen — fjärde stenen nerifrån — ligg I tills jag för-

lassar er en mörk adventsnatt, när det passar — — Fotogen och halm det brinner bra; säj ingenting, Anners lille, men brinner gör det och pengar blir dä'! Usch, röken kväfver me'! — ja' kan inte andas! Ta' hit brännvinskruset!

På det viset låg han och fantiserade och skrek och slog omkring sig i sängen hela våren igenom, och Anders undrade jämt och samt, hur det skulle sluta.

Veckan före pingst blef han liksom litet vettigare och lugnare, så att han kunde gå ut och till och med biträda lite grand vid arbetet.

Men han sa' aldrig ett ord till någon människa.

Själfva pingstaftonen hjälpte han Anders att svedja vidjor till en gärdesgård, som de satte upp borta i hagmarken, och hela förmiddagen höllo de på med den saken.

— Nu gå vi rätt hem och få oss lite middag, så få vi göra't färdigt i afton! sa' Anders och torkade svetten af pannan.

— Gack du, ja' ä' inte hungrig, utan stannar och ser efter elden! svarade Johannes.

— Ja, som I vill! Ja' ska' ta' hit lite mat till er! mente Anders och gaf sig i väg.

När han om en timme återvände till arbetsstället, kände han redan på afstånd en svår lukt af brändt kläde, och när han kom fram, låg Johannes där halfbränd och död.

Gubben hade fallit framstupa i den eld, vid hvilken han svedde vidjorna.

— Han tänkte komma sig upp genom eld, men i stället blef han själf förhärjad af den. Ja, ja, det står ju också, att de ogudaktiga skola af eld förtärda varda, mumlade Anders i förfäran, under det han rullade bort den döde ur den heta askan.

J. GERMANAT 96

Stolla-Greta.

Precis som de klämde i med sammanringningen en söndag på eftersommaren tröt Stolla-Greta borta i fattighuset, och när budskapet härom, redan innan ringningen hunnit sluta, spred sig bland kyrkfolket, togo gummorna till att snyta sig, så att det lät som om en sotig fotogenmotor arbetat inne i vapenhuset, och de suckade:

— Gu' gifve, att hon bara slutat i en lycklig stund, den skråen!

Men gubbarne och socknens styresmän och fäder logo ett bredt löje och sa':

— Nå, det var just ingen dålig nyhet på söndagsmoron, för hon har ju ibland varit te' stor tunga för kommunalkassan. Om nu länsman bara finge tillstånd att jorda gesällen, som de hittade död i Mogårds hage häromsistens, så kunde vi ju slå ihop bägge två begrafningarna och sparade ett par ringedagsverken!

* * *

Det var nu många herrans år, som Stolla-Greta gått omkring småtoseter på vägarna och skrämt kvinnor och barn med sitt vilda tal och sina brinnande ögon.

Hon gjorde väl aldrig hvarken sig själf eller andra något ondt, och vissa tider kunde hon tala rätt förståndigt, särdeles om vintrarna, men så fort det blef sommar och varmt, satte det liksom värre åt henne i hufvudet, och då masade hon ut åt vägarna med ett rep i näfven och påstod, att hon skulle ut och hänga upp — »ormen, som bedrog henne». Vid sådana tillfällen såg hon allt lite hemsk ut.

Oss socknebor, som kände till hennes tosingaforor, skrämde hon förstås inte. Men det hände tidt som oftast, att hon rusade

i väg långt utomsocknes i våld, och då blef hon vanligen upptagen och hemforslad på vår bekostnad.

Många pengar ha vi fått lägga ut för sådana skjutsar, så det var då inte så underligt, om gubbarne fällde ett ord om, att hon varit en tunga för kommunen.

När hon var ute för att »hänga upp ormen», såg hon hvarken åt bönder eller herrskap. Men det underliga var, att hon liksom fick frossan i hela kroppen, så fort hon fick syn på någon luffare. Mötte hon en sådan, sprang hon fram med sitt rep och glodde in i ansiktet på'n så hemskt, att otaliga luffare under årens lopp blifvit nästan vettskrämda och sprungit halfmiltals för henne.

Så det får man då tillstå, att Stolla-Greta varit vida verksammare än både fjärdingsmän och sexmän att hålla sådana från våra dörrar här i gället.

Hur Greta blifvit så där toseter och stundtalsgalen, hade man egentligen inte reda på.

Man visste blott, att hon för 20 år se'n tjänat på herregården och varit riktig och reel i alla stycken, och att hon plötsligt en morgon befunnits vriden.

Inbunden och förfärligt häftig hade hon dock alltid varit. Herrskapet sökte läkarehjälp för henne, men då det inte hjälpte, fick kommunen öfvertaga henne. Det var då hon kom på fattighuset och kristnades till Stolla-Greta.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Jaha, då ha' vi ock två fattiglik ofvan jord i socknen! sa' folket och gick in i kyrkan, där sammanringningen var slut.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Det här inträffade, som sagdt, på eftersommaren eller just vid den tid, då lingonen voro mogna.

Då hålles det, som man vet, ett grymt lif ute i hagmarkerna, dit käringarna barka i väg med sina korgar för att komma i förväg för hvarandra och kunna rifva till sig det mesta de förmå af de kostbara bären, innan andra hinna dit.

Så hade ock en dag under föregående vecka Inga i Snufvebo, Karl Peters huskors, fått för sig, att hon skulle göra ett ränna nde till Mogårds kohage för att repa bär, innan hennes grannkvinna, som hon visste ha sitt lingonställe där, hunne göra rent hus.

Inga dängde i väg, så fort hon satt fram middagsmaten och hojtat in karlarne.

— I får ta' er aftonvard i skåpet, för ja' blir nog te' kvällen! sa' Inga i dörren.

— Ja vars, men du är väl hemma till grötadags? skrek Karl Peter efter henne, när hon skalade i väg, så att det snarkade i kjolarna.

Nå, Kalle och drängen satte sig till att äta, och när nu Inga var undan, togo de tid på sig och gjorde sig inte alls brådtom, utan tyckte som så, att de för ovanlighetens skull gärna kunde bestå sig lite mataro.

De hade väl setat där och tuggat vid pass en knapp halftimme, då Inga helt oförmodadt tumlade in i stugan och sjönk ner på soffan vid dörren, hvit i synen som det raraste bru'alakan.

Såväl Karl Peter som drängen tappade sina träskedar af förvåning, när de fingo se den eljes barska kvinnan i sådant skick och stirrade på henne en lång vändning.

— Vell nu den förhärdade maran ri'a dej igen, Inga lella? utlät sig ändtligen Karl Peter.

Men Inga bara ristade på hufvudet.

— Eller har du var't i gräl och slagsmål med Stina i Mogård, så att ilskan stockat sej i bröstet och vell kväfva dej?

Gumman svarade inte, utan fortfor att runka på skalmejan och sucka.

— Jesses bevare mej! — skrek då Karl Peter och for upp — då har väl skam själf uppenbarat sej för dej i krösenamarka och kanske han till och med friat te' dej!

De orden tycktes liksom stöta Inga, så att hon fick sitt målföre åter.

— Gack efter folk och skicka bu' på länsman! Där ligger en dö'er gesäll bakom en lita tall en bit från vägen i hagen! flämtade hon slutligen.

Och så var det gunås också.

Drängen fick löpa efter länsman, och när han kom, gingo Snufvebokarlarne och Mogårdsfolket dit ner och funno liket.

Ingen kände igen den döde, och inte blef man klar på hurudedes han dött heller.

Men riktigt kallnad och liflös var han i alla fall, och man

kan tänka sig hvilket prat och rabaskande det blef i socknen i följd af denna händelse.

Inga i Snufvebo blef efteråt ett riktigt vidunder af märklighet, och Karl Peter hade på länge inte ett dyft till nytta af henne, ty dagligen trafvade hon omkring i gårdarna och förtäljde, hur det bar till, när hon upptäckte den döde, och hur han då låg med hufvud och ben och tillbehör.

* * *

— Vi få inte begrafva honom, förrän jag fått besked från Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Jag får lof att skrifva en rapport om saken! förklarade länsman.

— Men det är svårt att ha' en dö' människa liggande ofvan jord i rötmånaden, så det vore väl, om konungens befallningshafvande ville raska på! sa' Måns i Mogård.

— Jag ska' skrifva utanpå brefvet hvad det handlar om, så ta' de bums ihop med det! lät befallningsman och tecknade nederst på kuvertet: *Tjänstebref, innehållande en funnen död mansperson*».

— Dä' blir duktigt. Nu legger di nok inte på dä' inne på kansliet! förklarade Måns.

* * *

Det var denna händelse som åstadkom, att vi den berörda söndagen efter det Stolla-Gretas död blifvit spord kunde tala om, att vi hade två fattiglik ofvan jord.

När nu gudstjänsten var slut och vi kommo ut ur kyrkan, stod mor i Höganäs därute på backen och såg besynnerlig ut i synen.

Vi visste att hon alla dagar mer än andra omhuldat och sett till Stolla-Greta, och då pratet sade, att Greta natten förut inte ville styra sej, förrän man skickat efter Märta i Höganäs, så skockade vi oss omkring henne och sporde, hur den stackars tosingen haft det i det sista.

— Åh, det är så underligt, så underligt, go'vänner! Aldrig trodde jag, att ja' skulle få upplefva en sådan romal, för en romal är det, värre än i nå'n följetong! suckade Märta.

— Kära hjärtandes, är dä' en romal, så tala om'et, om det inte är nå't, som hänger ihop mä' bektens insegel! läto vi och blefvo så upptända af nyfikenhet, att vi knappt visste till oss.

— Käre Gu', ja' vet knappt, om ja' drömmer eller ä' vaken! Men när ja' kom till fattighuset i ottan, låg Greta och drogs med dö'en. Det var som om någonting hade sprungit sönder i bröstet på henne. Men vettet hade hon åter i det närmaste!

— Äh, bevars!

— Jo, hon talte om hvad ingen förr vetat!

— Gjorde hon! sa' vi och sträckte fram halsarna och spände öronen.

— Ja, gjorde hon så. Men kanske ja' inte bör yppa't, förrän ja' talt med länsman! fortfor Märta.

— Bah, nu ä' hon ju döer, och med den, som ä' i dödsriket, kan väl ingen länsman ha' nå'n makt, rätt så'n maffe han vill va'! inföllo vi.

— Nå, det var då ett vist och sant ord! Jo, Greta berättade, att när hon tjänade på herregårn, så var där en gång en målare från sta'n och gjorde en hel hop grannlåter i taken. Och det minns ja' nu grant själf. Hon blef då bekant med den eländiga människan och tog till att tycka om honom, så att hon kunnat dö, och så att hon rent af syndade med det! mente hon.

När målaren rest sin kos, fick hon emellertid spörja, att han var en vådligt dålig människa, som inne i sta'n hade ett par tre stycken fästemör, och att han därinne gått och gjort narr af henne. Då hon på det viset kom underfund med, att hon kastat bort sina likaste och bästa känslor på en usling och en bedragare och en drinkare, så liksom brast det sönder någonting i hufvudet på henne, när hon låg och sörjde och funderade en natt.

Efter den natten mindes hon knappast annat, än att det var någonting, som jämt och samt hviskade inom henne, ibland högre, ibland saktare, att hon skulle »hänga eller strypa ormen, som bedrog henne». Den rösten talade till henne äfven nattetid!

— Aha, då var det den, som dref henne omkring med repet på vägar och stigar för att leta efter »ormen». Dä' förstå vi nu!

— Jaha, och i tisdags kväll hade hon förnummit rösten starkare och tydligare än eljes, och just då hade hon mött en stackars aftynad vandrande gesäll ute på Mogårdsvägen.

— Åhåå!

— Jo, och när hon tittade i ansiktet på'n, så kände hon igen, att det just var ingen mer och ingen mindre än den där målarn, som hon älskat så starkt och som bedrog henne.

— Kors i Herrans namn!

— Hon mindes, sa' hon, att hon lockat honom en bit från vägen, att hon lydt rösten och kväft honom med repet samt att hon tyckt, att det kändes så godt, när hon hållit till strupen på'n, och att det låtit så skönt, när han rosslade!

— Herren bevare oss! Då är det Stolla-Greta, som mördat Mogårdsgesällen! Tänk så underligt, så rysligt underligt det kan gå till!

— Men ångrade hon inte gärningen, när vettet tycktes ha' återvändt till henne? ropade vi.

— När hon talt om alltsammans, yttrade hon ingenting, förrän strax innan hon slutade, utan bara låg och plockade med fingrarna i täcket.

— Men plötsligt tittade hon upp ett ögonblick och frågade:

— Herren förlåter ju sådana, som inte veta hvad de göra?

— Ja, lofvadt vare hans namn, nog gör han så! svarade jag.

— Och när hon fick höra det, såg hon riktigt både vettig och glad ut. Men inom några minuter efteråt dog hon! slutade mor Märta och torkade sig i ögonen med förklädessnibben.

Vi stodo där emellertid länge och väl på kyrkobacken och förvånade oss den ene med den andre öfver denna här underliga paschasan, hvilken lät, såsom Märta sanningsenligt sagt, likt den värsta »romal» i en följetong.

— Tänk ändå så konstigt det kan bära till och hampa sig här i världen! Nu får Stolla-Greta likväl till sist och ända intill uppståndelsens morgon sofva i samma graf som den, som bedrog henne och som hon blef toseter för! sa' slutligen Jonas i Åker.

— Ja, underliga äro försynens vägar och besynnerliga! slutade vi och tyade oss till sist åt våra hemhåll.

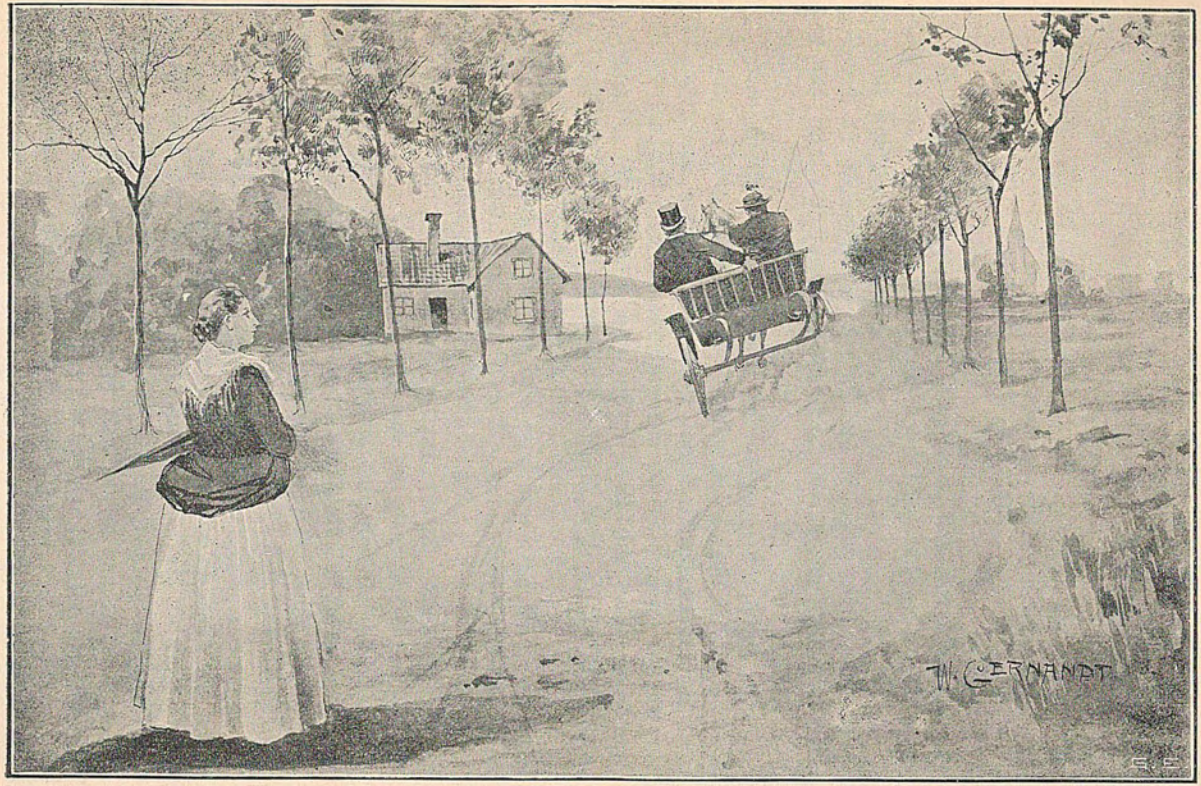
W. GERNANDT

Teologi och kärlek.

Det var alldeles vådligt hvad Sven Månsson i Nabben var katig åt sin pojk, som låg i Uppsala och funderade på prästexamen se'n ett halftjog år tillbaka.

Och så underligt var det väl inte heller, ty hvilken far skräpper väl inte och beundrar en son, som är lärd och har herrfasoner.

Men måtta ska' det dock vara äfven i det fallet, och Gud vet, om det inte ändå hade varit klokare och blifvit bättre åt alla håll, om Sven uppfostrat sin Per Johan till att hacka och plöja och grafva och dika i madodlingarna på Nabben än till att rota i teologien, uti hvilken han, efter hvad det sades, bestämdt inte var människa att komma till något reelt djup, fastän han, gu'bevars, såg rysligt grundrik ut.

Fort gick det emellertid icke med studierna för Per Johan.

Men om man fick tro Sven Månssons uppgift, så berodde det därpå, att det gick så förbaskadt väl.

— Ingenting kan gå bå' fort och väl på en gång! sa' han och påstod, att Per Johan, när han en gång blefve färdig, fick räkna ett tjänsteår för hvarje termin, som han låg i Uppsala.

Komministerns son antydde däremot, att Per Johan inte hade något läshufvud alls, och att han därjämte förspillde största delen af sin tid med att vara kär i flickor och fria och dikta vers.

Härute hade vi icke på fasligt länge någon aning om det där, ty när man såg på Per Johan, så kunde då ingen tro, hvarken att han brydde sig om kvinnfolk eller att de kunde vilja befatta sig med honom. Inte för det att han var någon öfverdrifven fuling eller grömsinge, ty han var ju som folket är mest. Men han såg i alla fall ut som en möglig filbunke utan socker och ingefära på, tjock och lugn och liknöjd som han var, alldeles som om ingenting i hela vida världen rörde honom.

Vi minnas nog lite till mans, hur det bar till för tre år se'n, när han skulle predika här i kyrkan.

Sven Månsson skulle bevars själf köra den blifvande prelaten till templet, och långt i förväg hade han beredt sig för den färden medelst inköp af den yppersta smällepiska, som någon ska' kunna önska sig, på det att äfven han måtte kunna i sin mån imponera på kyrkfolket.

Men hästen, som inte var alls van vid så väldiga smällar och klatschar, blef redan vid själfva starten från Nabben orolig i skinnet.

Och så, serradö, när de svängde in på landsvägen, stötte de på ett fruntimmer, som dragit upp klädningen för dammets skull, så att hon såg ut som ett nysvept lik i den krithvita underkjolen.

Smällpiskan och underkjolen voro mer än hvad hästen kunde smälta i sabbatsmorgonen, och han satte därför af i det vildaste sken, så att vagnen och gubben och prelaten foro och slängde som ett jehu från den ena vägkanten till den andra.

Gubben höll och slet i tömmarna, så att han var nära att spricka.

— Kör I alltid så fort till kyrkan, far? frågade Per Johan.

— Jesses, ser du inte att hästen skenar, din dumstock! skrek gubben i sin förfäran.

— Inga förolämpningar utan håll still, så att jag, som ska' predika, får stiga ur schäsen, innan någon olycka händer! förklarade Per Johan med mycket allvar och lugn.

Men det blef intet stannande af, förrän gubben slutligen lyckades att få hästen att ränna emot kyrkostallet, så att det brakade i väggen, och Per Johan dängdes i backen, så att det sang efter'et. Visst fick han det mesta skinnet bortskrapadt från den prelatensiska näsan, men Gu' predikade han ändå, som om ingenting hade händt.

Dock, ju längre och längre han kom i texten, dess större och svullnare blef näsan på'n.

* * *

Skulle nu någon kunna tro, att en till ytan så lugn och liknöjd karl kunde vara så toseter efter kvinnfolk?

Men så lär det allt vara ändå med Per Johan, ty vi fingo efteråt spörja, att han aldrig under tio års tid varit informator på ett enda ställe, utan att han blifvit vriden i skallen af kärlek till något fruntimmer i det hus, där han vistats.

Och se'n förnötte han hela höstterminen med att skrifva friarebref och käleksvers till sommarflamman.

Under vårterminen däremot svärmade han endast för Uppsalaflickor och friade och krabbade det värsta han kunde, till stor skada för vår arma kyrka och den rena läran.

Det sägs att han förlofvat sig nio gånger!

Allra sist var han en vinter förlofvad med en handtverkaredotter i »Supis», men det tog slut med förskräckelse dagen innan han for hem till ferierna.

— Du är då den lyckligaste och mest afundsvärda prisse, som traskar på denna sublunariska mark, Per Johan, sa' en af nationskamraterna till honom vid den lilla afskedszvycken, som hölls innan han for.

— Hur så?

— O, jag har aldrig i lifvet råkat en flicka, som pussas så gudomligt som din fästmö! sa' den djädrans medikofilaren.

Per Johan ändrade inte en min, men han gick lugnt bort och slängde in ringen genom dörren till den förbluffade fästmön.

Se'n vände han tvärt åter till det glada laget och söp såsom en teolog och som ingenting inträffat.

Om jag ville, skulle jag kunna skrifva en bok, så tjock som Arndts postilla, full med sannfärdiga berättelser om de lidanden och kostnader, Per Johan åsamkade sig och de sina för sin vådliga kärleks skull.

Men det värsta hände väl honom ändå pingstdagen i tu år se'n.

Per Johan skulle, kantänka, ånyo visa framfötterna, som det heter, och predika högmässan i vår moderförsamling och pingstafton kom han alltså bort till prostens, där han skulle stanna öfver natten.

Han hade emellertid inte varit där i huset i fulla fem kvart, förrän han var alleles öfvermåttan kär i guvernanten och klämde till att sucka och deklamera inför henne, så att prostens son,

som läste på juristen och själf skulle ha' ett godt öga till guvernanten, blef alldeles ursinnig på'n.

— Ska' du inte gå upp och titta igenom din predikan ett slag till, din gamle hudik! sa' juristen efter supén.

— Dä' behöfs inte! Den ligger färdig och väl genomläst i min bok däruppe! mente Per Johan och vek inte en sekund från guvernantens sida.

Allt mera rasande blef den andre naturligtvis, och så beslöt han att spela den kärleksfulle predikaren ett spratt, som skulle göra honom löjlig och omöjlig.

I det lofvärda syftet gick han upp på gästrummet och tittade på Per Johans evangeliibok med kyrkobönerna och den däri inlagda predikan samt fann därvid, att han själf hade en räknebok af Zweigbergk och ett kollegium i straffrätt, som förunderligt liknade Per Johans grejor till det yttre.

Och så hade han sin plan tvärt färdig.

* * *

Morgonen därpå var den ärevördige predikanten lika elegisk och kärleksfull som kvällen förut, hvadan han skred fram liksom i en dröm, när de tågade till kyrkan.

Prosten trodde, att han gick och tänkte på det, som ofvantill är, och ville inte störa honom med något tal.

Men Per Johan funderade minsann inte på annat än guvernanten, den spjufvern.

Så här ser man då, att i det lugnaste vattnet gå de djädrigaste fiskarna.

Juristen gick med åt sakristian, och när de omsider begynte spela på predikstolspsalmen, sa' den filuren, i det han gläntade på dörren utåt kyrkan:

— Kors hvad Signe ser trånfullt häråt! Det är bestämdt efter dej!

— Hm! log Per Johan och barkade fram till dörren. Och där stod han och glodde samt skulle bestämdt glömt att klifva upp i predikstolen, om inte den andre i sista stund stuckit böckerna i hand på'n och föst honom i väg.

Men då hade det syndiga juristfröet bytt ut predikan och

evangeliiboken mot kollegiet i straffrätt och Zweigbergks räknelära.

Nå, sången tystnade; Per Johan såg andäktigt ut öfver församlingen, tog fram boken och drog ut kollegiet, hostade två resor och redde sig att klämma i med ingångsorden.

Men ni skulle ha' sett minen på'n, när han böjde ner hufvudet och skulle läsa i konceptet!

Jag för min del har då aldrig skådat en människa med en så förbluffad och af räddhåga stämplad uppsyn.

Filbunkslugn är Per Johan, men den gången gapade han som om han fått se draken i Babel.

Församlingen undrade hvad som gick åt karlen, och vi började skämmas och bli ängsliga lite hvar. Så grep han till evangeliiboken och började bläddra i henne, men där fann han ju ingen tröst eller något Guds ord, utan bara »sorter», »reguladitri», »bråk» och »kedjeräkning» och mera sådant, som ingen har något gagn af på predikstolen. Det började bli allt mer och mer kusligt och liksom mörkt i kyrkan.

Men rätt hvad det var tog han till att läsa »Min gärning nådigt skåda» — under det han gjorde vådliga miner åt kyrkostöten.

Denne begrep dock ingenting, så Per Johan fick lof att gå öfver till »Den signade dag» och »Som fåglar små» och många andra verser, som han kunde utantill, innan stöten, på juristens uppmaning, gick upp till honom och frågade hvad han ville.

Vi trodde, förstås, att Per Johan blifvit galen och det tänkte prosten också.

Men juristen och guvernanten grinade, så att de kunde spricka.

Hur det var fick stöten dock med juristens hjälp håll uti den rätta boken till sist samt slamrade upp till Per Johan med henne. Och se'n redde han sig tämligen, fast långt ifrån bra.

Ty juristen hade desslikes slätat ut de veck, som Per Johan gjort vid de böner, han skulle läsa, och i stället vikit allt hvad galet var åt honom, så med kyrkobönerna gick det alldeles på tok.

Men ifrån den dagen spordes det, att Per Johan gick hemma på Nabben och gjorde mycken bättring, och den, som fick ha' guvernanten i fred för honom, det var allt prostens son det.

Häraf ser man, att det gifves intet ondt, som inte har något godt med sig.

Ett klockbyte.

— Gud vet hvad Sven och Petter i Kilabo ha' att dras om, men hissnesamt är det, att två annars så kloka och bastanta karlar ska' nu i fyrtio års tid ha' gått och glott illa på hvarandra, rätt så grannar dom ä'!

Jag minns nu inte för momangen, hvem det var utaf oss, som yttrade ofvanstående tänkvärda ord en söndagskväll.

Men sanningsord voro de i alla fall.

Saken var den, att vi samma söndagsafton hade kommit tillsamman på slaktgille i Fläskåsen hos Petter Magnus, och där pratades och domderades, gubevars, en hel hop, såsom man ju alltid gör, när man är mätt och god och belåten. Det heter ju därför också, att en mätt mage gör ett lätt humör.

Nå, rätt som vi sutto där, slängde en af oss fram de där orden om Kilabomännens ömsesidiga och grufliga ovänskap, hvilken ovänskap varit en visa i grannhället i bortåt fyrtio års tid.

Nu kom väl talet att falla på gubbarne närmast af den anledning, att Sven låg på sin dödsbädd och väl aldrig skulle komma att få höra gök mer, som man säger.

Han hade så långt man mindes tillbaka haft ett dåligt bröst samt hostat och regerat. När nu höstdimman kommit och lagt sig på't, blef han riktigt knäckt och låg där, som sagdt, väntande på förlossningen.

— Undras ändå, om di inte ska' försonas, innan han tryter! sa' en utaf oss.

— Borde väl dä', ty dä' står ju skrifvet, att man inte ska' låta sola gå ner öfver sin vrede, och då bör man väl så möcke mindre låta själfva lefnadssola sjunka hän öfver sitt hat! lät Per Måns i Intägt.

Det där tyckte vi alla vara så vådligt bra och kristligt sagdt, att ingen af oss hade något att svara på't, utan där blef lugnt och tyst i stugan en lång vändning.

— Men hva' ha' di i alla fall hatat hvarandra för under en så välsignadt lång tid? frågade någon efter en stund.

— Herren vet'et, för nå'n människa har då aldrig fått spaning på't! svarade Per Måns. Och så gåfvo vi oss till att repetera upp alla möjliga rackarstreck, som de spelat hvarandra under tidernas lopp, de bägge illvettiga snålvargarna, ty snåla ha' de då var't till gagn såväl Sven som Petter, det må Gu' veta.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

En gång när Petter hade knäckt sitt ben och låg till sängs, gick Sven en natt fram till hans fönster och vrålade:

— Skynna er ut, godt folk, dä' brinner i alla fyra knutarna på eran la'gård!

Han förställde sitt målföre, den ledingen, så att Petter anade ingen argan list, utan rusade upp ur sängen och kom i förskräckelsen inte ihåg, att han hade ett knäckt ben att ryckas med. Han hade heller inte tagit mer än ett flängande utåt golfvet, förrän han dråsade omkull och bröt benet riktigt och reelt på två ställen. Men så fort det andra husfolket bara tittat ett enda tittande ut genom fönstret, begrepo de bums, att det var lurilej och djäklastreck af Sven.

— Tänk ändå, att han kunde lura ut'et så knepigt och illslugt, att han kunde få Petter att bryta benet! lät Per Måns.

— Åh, den som vill göra ondt och fördärfva sin nästa, har skam te' läromästare, och han ä' inte stort sämre än en professor eller en häradshöfding! inföll en annan.

Och det höllo vi med om.

Nå, se'n hade Petter stämt Sven för sveda och värk och mera sådant. Men han fick aldrig fulla bevis, utan bara »bindande liknelser, di kallar't. Processen varade ett par år och höll på att rent af fördärfva dem bägge två.

Sålunda hade de hushållat med hvarandra i bortåt fyrtio år och bara tänkt på att förgöra den ene den andre.

Emellertid låg det där benbrottet och grodde i Petter samt manade honom dag efter dag till hämnd. Han kunde aldrig se Sven utan att han genast efteråt tittade ner på sitt sneda och krokiga ben och vardt full af vredesmod och ursinne. Och så underligt var det väl inte heller, ty han hade verkligen genom

W. GERNARAT

spektaklet blifvit bra illavuren i underredan, som man säger, och det var verkligen med nöd han efter den betan var i stånd att göra ett reelt dagsverke.

Han kom emellertid icke på länge åt Sven. Denne aktade sig och var på sin vakt. Men då tänkte Petter till sist som så, att eftersom ju Sven och hans hustru egentligen och enligt skriften voro *ett* kött, så kunde han gärna drabba uppå henne med sin hämnd. Det skulle svida lika rasande i skinnet på hennes man, mente han.

Så gick han då en mörk kväll på eftersommarn ett år eller två efteråt och lade sig på lur i Svens björkdunge. Han visste att Kajsa ovillkorligen den kvällen skulle fram där, då hon återvände från ystekalas hos skolmästarns.

Och Kajsa kom också omsider traskande i mörkret och nunnande på en sångvers, såsom man ju ofta brukar, när man är ensam ute och går i mörker. Ty om nå't skamstyg eller dylikt samtidigt är ute och färdas, så kan det ju inte göra en nå't ohägn, när man sjunger sånger.

Men Petter lät, minsann, inte dupera sig af nå'n sång.

Rätt som Kajsa trippade fram i sin oskuld, mätt och lycklig af kaffe och dopp, snarade Petter henne med en oxtöm och hissade upp gumstackaren i en björk. Och det gick så kvickt, att hon knappt visste ordet af, förrän hon dinglade mellan himmel och jord med repet om veka lifvet. Ja där hängde hon och gallskrek så förfärligt att hon nästan totalt mistat andan, när folk till slut kommo till och skuro ner henne.

Om denna »Kajsas himlafärd», såsom tilldragelsen sedan nämndes i orten, processade gubbarne ett par år och åsamkade hvarandra förluster och tidspillan.

Usch, man skulle kunna skrifva en hel bok om allt det elände, som Sven och Petter i Kilabo gjorde hvarandra i sin ilska och sitt hat.

Deras mellanvarande och uppträdande mot hvarandra visar emellertid hur uselt och vrångt människohjärtat kan vara till och med hos landbofolk, som eljest för det mesta, gu'alof, låter gudsfruktan och sedlighetskänsla något så när bestämma öfver sina tankar och gärningar.

Serradö, rätt som vi sutto där i Fläskåsen och språkade i detta ämne, kom Nils i Bögget in och satte sig vid dörren.

Han såg visst liksom litet snopen ut, när han förnam, att han kommit midt in i ett korfvagille, men inte kunde han springa för det. Petter Magnus spenderade på'n, så Nils behöfde då egentligen inte ångra, att han gått inom dörren.

När så Nils hade ätit och druckit en vändning, sa' han:

- Ja, nu go' vänner, kan ja' hälsa så möcke ifrå' Sven i Kilabo! Han tröt för pass en timme se'n!

— Åhå, bevars! Gjorde han så? läto vi alla med en mun.

— Joho, pastorn skulle dit, och när han gick förbi mitt, ba' han mej följa med och visa genvägen! fortfor Nils.

— Nå, gaf han med sej nå't mot slutet? sporde Per Måns.

— Pastorn höll det grannaste tal man kan tänka sej, så att bå' ja' och alla de andra inte kunde hålla oss för gråt, och Sven syntes gråtosad, han också!

— Jojo, det var nog hans bästa råd! läto vi och bådo Nils tala om helt och hållet, hur det gått till i Kilabo.

Och det gjorde han.

När pastorn uppmanade Sven att förlåta och göra upp med Petter, så teg han bara, och det gick inte att få ett ord ur honom.

Då gick pastorn tvärt ut, och vi trodde alla, att han blifvit ilsk, lät Nils.

Men rätt hvad det var, kom han tillbaka i sällskap med ingen mer och ingen mindre än Petter själf.

Se'n blef där en ny predikan, som riktigt skar genom märg och ben. Ingen människa kan tänka sig, huru pastorn skriftade de bägge gubbarne för deras långliga och vådliga hat.

Men det bet just inte stort på dem, efter hvad vi kunde tycka.

Till sist sporde pastorn allvarligt och bestämdt, hur hatet egentligen uppstått från början och hvad som var dess rot och upphof.

Då blef där tyst i stugan, och vi sutto med andan i halsen, ty vi tänkte få höra någon stor hemlighet uppdagad.

Man kunde väl aldrig tänka annat än att de kränkt hvarandra i kärleksväg nå'n gång i ungdomen, och att den ene röfvat bort all lifvets lycka för den andre.

Till sist sa' Petter:

— Dä' tjänar ingenting till att rota upp en gammal dålighet!

Pastorn blef förvånad, men då han funderat en liten vändning, gaf han sig ånyo på gubbarne med en predikan, och när han hållit på en kvart, mjuknade verkligen Sven, där han låg i sin säng, vinkade med handen och hviskade:

— Jo, för 40 år sedan eller så bytte jag klocka med Petter, och det fattades inte mindre än tre hjul i den jag fick!

Så fort Sven sagt det där, blef det lif i Petter, och det rent skälfde i honom, när han utfor:

— Och du lurade på mej en mä' nysilfverboett, fast du svor på, att dä' var gammalt sölfver, din bedragare!

Vi rent förfasade oss allesammans och pastorn själf ropade bestört:

— Och för den saken hafven I hatat och förföljt hvarandra i fyrtio år!

— Ja, dä' var själfva upprinnelsen, men ja' förlåter honom alltihop nu, bå' klockebyte, processerna och att han hissade upp Kajsa, hviskade Sven med döende stämma.

— Räck du också honom handen till försoning! lät pastorn till Petter.

Och denne var just på väg fram till sängen för att ge näfven åt den döende trätobrodern, när han kom att erinra sig skavanken i sitt ben. Då vände han om.

— Klockebyte och allt det andra kan ja' väl glömma, om så är, men titta på mitt ben, pastorn! Ska' ja' förlåta det också?

— Visst! Och framför allt just det!

Petter stod midt på golfvet och såg ömsom på Sven, ömsom på sitt krokiga ben och visste inte hvad han skulle göra. När han tittade åt Sven, tycktes det som han höll på att bli medgörlig, men så fort han ögnade ner åt benet, fick han ett hårdt och omedgörligt utseende.

Rätt som han så stod, började Sven att rossla och fäkta med den ena armen, och vi sågo, att det led med honom. Då kunde inte Petter hålla sig längre, utan han gick bort och tog honom i näfven.

— Nå, må gå! Det får va' slut med ovänskapen! lät han. Och fast Sven just då höll på att glida bort ur lifvet, syntes det

tydligt, att han fattade orden, ty han fick en belåten min samt famlade fatt i den räckta näfven. Och med den i sin dog han.

När vi hört denna skildring af den sena försoningen mellan Kilabomännen, sutto vi länge tysta och allvarsamma därborta i Fläskåsen.

Hvad vi tänkte på är inte så lätt att säga, men troligt är, att vi funderade öfver, hur förunderligt och konstigt människosinnet i själfva verket är och hur underligt det går till i denna världen.

Handelspatronens pröfningsstund.

Att handlande ä' ena vådliga filurer, fulla af knep och allehanda syndalater, det är någonting, som är uppläst och vidkändt. Men vi, som de ha' att ryckas med, och hvars mer och mindre välfångna egendom handlarne med sina falska varor och svek ska' draga till sig, vi ä' just inte heller några helgon, Gu' nåde oss så visst, utan vi hafva nog en hel hop illfundighet uti oss, vi också, så att det gifves visserligen tillfällen i handelsmannens lif, då hans tålamod blir satt på rätt svåra prof. Men detta tager handlarn icke så, som han skulle göra det, nämligen såsom en god pröfning och en nyttig och nödig öfning uti långmodighet och eftergifvenhet, utan han förstockar sig och låter vår djädrighet blifva för sig en eggelse till utfunderandet af än värre ocker och skinneri. Likväl får man inte neka, att hans mänskliga natur en och annan gång kan pröfvas öfvermåttan.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Jag var en dag inne i en butik, när Erik Månsson i Fläskelund kom därin.

Den första bravaden Erik gjorde, när han hängt sig öfver disken och börjat titta uppåt hyllorna, var, att han råkade spotta i en hvetemjölssäck, som stod där.

— Vet du då ingen hut! sa' bokhållarn.

— Jo, ja' vet möen och bra hut, men ja' ä' frusen om läppa', så dä' går snedt för mej mä' spottannet, och dä' får han ursäkta! sa' Erik.

— Jag ska' ursäkta dej, jag! återtog bokhållarn och sprätte en stor ölandsnöt mot nästippen på Erik.

Men det var dumt gjordt, ty Erik blef rädd och ryckte till så argt och brådt, att han med armbågen stötte till ett litermått, fullt med fotogen, som stod invid honom, så att måttet for pladask midt i en kaffesäck och göt sitt innehåll öfver bönorna.

Herre min skapare, sådana böner handlarn läste i sin bod! Ty han kom själf ut i detsamma.

— Ja, inte var dä' mitt fel, sa' Erik, för bokhållarn sprätte mej på näsan, och dä' vill ja' åtminstone ha' en fira eller fem cigarrer för!

Handlarn sa' visserligen till, att de skulle kasta bort kaffebönorna, och säcken bars ut. Men icke förty spordes det efteråt, att folket i orten klagade öfver, att deras kaffe smakade fotogen. Och hos Inga på hörnet slog det eld i kaffebrännaren en afton, så att brännaren exploderade och ref ner halfva spishvalfvet och vred själfva pipen från kaffekokarn, som hon hade satt på för att koka af sumpen mens hon brände bönorna.

Gack och fråga henne själfva, så ska' ni få höra, om inte hvarteviga ord jag säger är sanning. Äss hon vill tala, förstås, ty hon blef omvänd af skrämseln och söker bättra sig samt gitter inte gärna språka uti världsliga ting numera. Men inte för det att någon kan få i min skalle, att handlarn kastade ut fotogenkaffet.

Nå, när Erik i Fläskelund väl hade gjort ifrån sig med spottandet i hvetemjölet och med fotogenen, gick han med piskan under armen bakom disken och sa', att han ville titta på en slump af korngryn, som stod där. Men hur han svängde, kom han att med piskskaftet sopa ner en hop kaffekoppar och lampglas ur en hylla.

— Dä' får du betala! röt handlarn, som började bli bå' rasande och nervös.

— Ska' ja' betala? Rår ja' för, att I sätter era glasvaror så nära ut på kantera? Och för resten har ja' inte rört höllan mä' mina händer, dä' såg allt I, go vänner! sa' Erik till oss, som stodo utanför.

Men då blef handlarn ryss befängd och påtade till Erik Månsson i Fläskelund, så att denne drog vidöppen i golfvet bredvid disken.

— Ligg där, så gör du inte ondt åtminstone! sa' handlarn och började växla pengar med oss andra.

Serradö, Erik låg där en god stund och stönade och gjorde inte min af att stiga upp, ända tills handlarn fick håll i kappkragen på'n och reste honom upp.

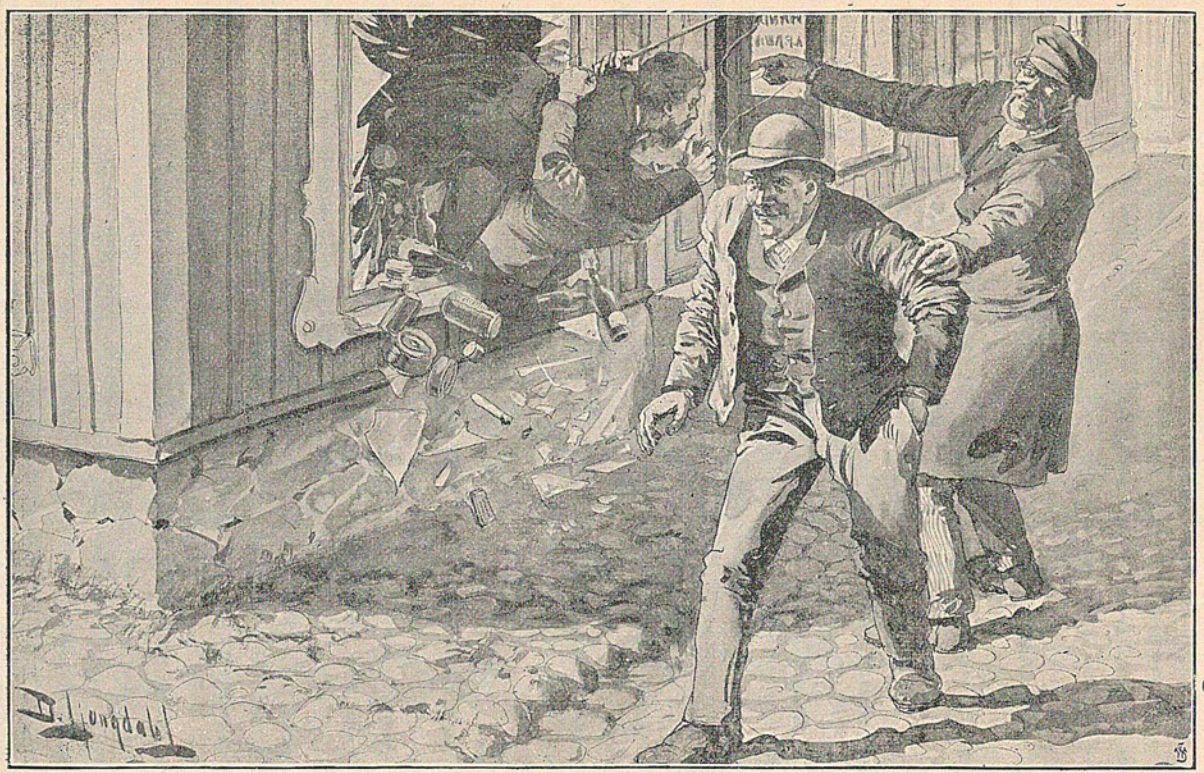

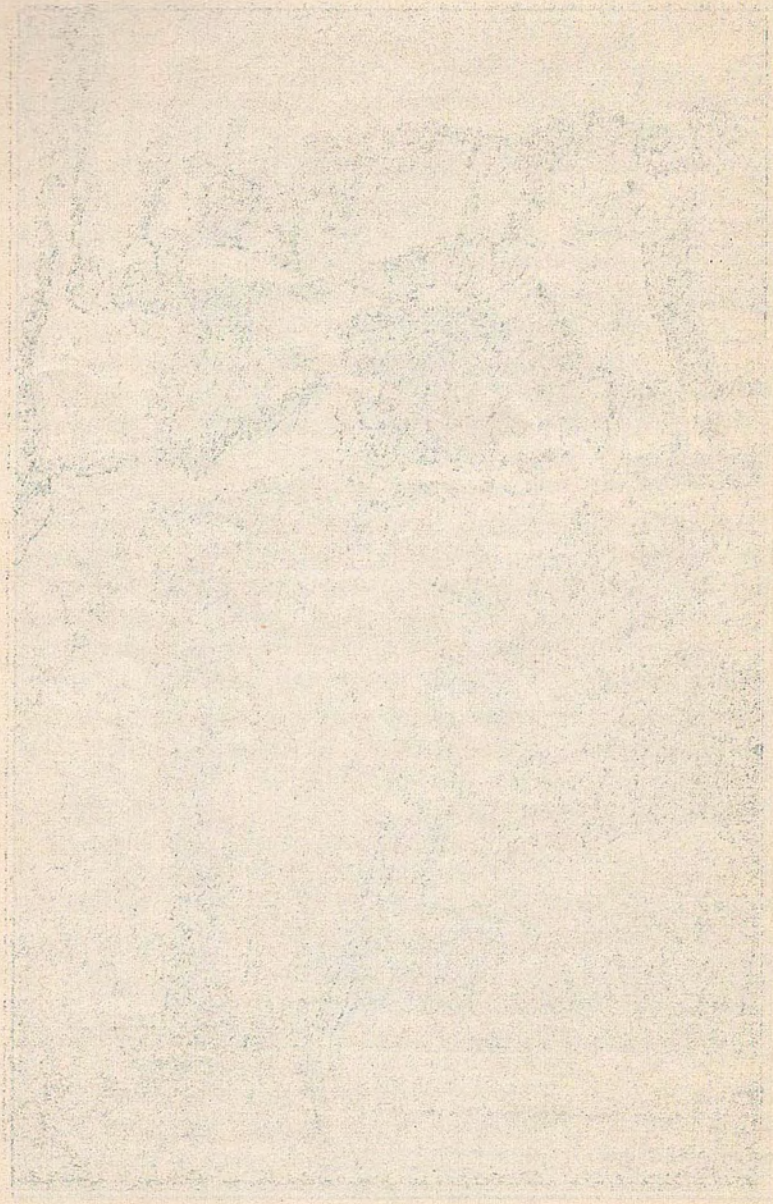

Men då såg Erik lite' grann ut, mån I tro. Helå synen var röd på'n, precis som om han haft ansiktet i en blodbytta.

— Slog du dig så? skrek handlarn och blef blek som ett lik.

— Åh, inte så värst! lät Erik och torkade sig med kapp-ärmen öfver synen.

Rätt hvad det var började det emellertid blaska omkring fötterna på handlarn, där han gick innanför disken, och när han tittat en stund på golfvet tog han till att svärja, så att vi trodde, att bå' vi och han och hela handelsboden skulle sjunka.

Kan man tänka sig ett sådant spektakel!

När Erik dråsade omkull, hade han nämligen råkat med axeln slå af träsvickan i piccardonskärlet, som låg under disken, så att vinet börjat rinna, och då passade Erik, kantänka, på att gapa om svickstumpen och låta piccardonen strömma in i sin lekamen, ända tills han rycktes därifrån. Det var därför han låg och stönade så länge, den lycklige själen.

Inte var det heller så underligt att handlarn svor en flänga, ty när han ryckt ut kärlet och undersökt det, var där minsann inte mycket att hurra för uti'et.

Men själf vadade han i vin till ofvan fotknölarna, ty boden är liten. Och han stampade i vinpölen och rasade som ett vilddjur.

— Nu ska' du då ha' smörj, om du aldrig fått'et förr! Gack ut, I andre, så att han inte får nå'ra vittnen emot mej! skrek patronen.

Och vi gingo ut på gatan.

Men vi kunde inte inte låta bli att allt ibland slänga ett öga in genom den stora rutan, det begrips.

Och då sågo vi, hur Erik retirerade än hit och än dit. När handlarn hoppade öfver disken och ut åt boden för att få håll i Erik, skuttade denne åt motsatt håll. Men rätt i rappet fingo de fatt i hvarandra midt för kassalådan.

— Nu ska' vi gå bakom knuten, ty nu är det som smörjen börjar vanka! sa' jag.

Men vi hade inte gått mer än ett par steg, förrän vi fingo höra det värsta klingande i världen och i samma stund kommo Erik och handlarn med armarna slingrade om hvarandra ut till oss på gatan genom det stora butikfönstret. Efter dem kommo

anjovis- och kakaoburkar och kaffeprofver i glaskolfvar, med mycket mera, som till skyltning i fönstret å en väl fournerad speceri- och diversehandel hörer.

Ett värre och roligare spektakel har ingen människa skådat, och jag vill inte söka att beskrifva handlarns min, när han vände ögonen åt sitt krossade fönster och åt all den förödelsens styggelse, som tedde sig för honom.

— Nu sir I hur han hushållar med sina kunder! sa' Erik, i det han kränglade sig upp och plockade bort en hop glasbitar från sin hundskinnshätta och från kappskörten.

Vi kunde inte på villkor hålla oss för grin.

Handlarn, som bor midt emot, kom ut på sin trappa och slog sig på knäna och skrattade och hoppade och vinnlade sig om ett jubilerande, som torde sakna sitt motstycke i hela denna konkurrensens värld.

När han skrattat så länge han orkade, vinkade han åt oss att komma in i hans butik.

— Dä' drar inte så hårdt här! lät han och var så genomglad, att vi fingo dricka vin och röka sexöres cigarrer så mycket vi förmådde.

Under tiden stod han i sitt fönster och försmädade med sitt strålande och jublande anlete sin arme konkurrent, som var i färd med att plocka upp sina delikatesser och pretiosa från gatan samt höll på att spricka och förgås af det våldsammaste ursinne, som någonsin dvalts i en handelsmannakropp. Och inte minskades hans förargelse och vredesmod däraf, att Erik i Fläskelund, roten och upphofvet till allt den dagens elände, gick omkring honom, vinfylld och utrustad med cigarr af konkurrenten och hotade med stämning för mordförsök.

— Ge' mej femti kronor, så ska' dä' få vara tyst se'n! lät Erik.

Hade inte handlarns hustru i detsamma kommit ut och anammat sin man i kalufven, så hade nog denne och Erik i Fläskelund ånyo barkat ihop midt på gatan.

Denna fullständigt sannfärdiga historia torde i någon mån visa, att handelsmannayrket, om hvilket alla anse att det är så ljufligt och rikt på fröjder, äfven har sina skuggsidor och besvärligheter.

Galen medoksin.

Den så kallade vetenskapen, som folk skryter så besatt med och som många till och med sätta framför själfva bibeln, är i alla fall inte så ofelbar som det sägs.

Vår högvise skolmästare, hvilken är den vådligaste vetenskapsman, som ska' kunna uppletas på långa håll, har år efter år lärt våra barn och oss med för resten, att människan har precis likadan mage som grisarna, och att människorna för den skull ha ungefär samma natur som svinen.

— Detta syns, — plägade han säga i sina nykterhetsföredrag, — hufvudsakligen när människan förtärt brännvin, ty då så sörplar och ryter hon som ett svin och rotar med trynet i vägen!

Jag trodde honom aldrig, utan disputerade och härjade med honom tusentals gånger i detta ämne. Ty om det vore sant, att svinen hade samma mage som vi, så skulle de väl, för skam i våld, också ha likadan magkatarr som vi ha. Men fastän jag födt opp tusentals grisar i min dag, har jag då aldrig förstått, att en endaste en af dem haft så mycket som den minsta lilla släng af magkatarr. Detta sökte jag tratta i skolmästarn, och jag bevisade med statistiska siffror, att i hela Skåne, grisarnes stamort på jorden, sedan vår tideräknings början, aldrig en nasse, vare sig gammal eller ung, manlig eller kvinnlig, haft »maggitarr», utan att de ätit hvad attan som helst och mått bra därutaf, under det att nästan hvarenda piga och hvarannan dräng i universum anser sig böra hålla diet och endast tåla den mat de tycka om nu för tiden.

Skolmästaren ryckte emellertid blott på axlarna åt mina bevis och min statistik samt sa', att jag vore en dumbom, som inte visste, hvad anatomi ville säga.

Men så inträffade det, gualof, någonting, som bevisade, att

jag i alla fall haft rätt. Och skolmästarens vetenskaplighet har fått sig en djädrans knäck för alla tider.

— —

Svens hustru i Ragnarök hade legat illa sjuk en långlig tid. Gu' vet egentligen hvad som gick åt henne, ty för ålders skull borde hon ha' kunnat sträfva minst ett tjog år till.

Men det var stopp, att hon ville bättra sig, fast Sven hade Lena i Rydet där en hel dag till att koka ihop alla slags mixturer och meklamenter, som en ska' kunna tänka sig. Hon kokade flera grytor, och hustrun drack och slök halfstopaflaska efter halfstopaflaska och fick därtill sätta i sig Hoffmans och Tillemans droppar så möcke hon orkade. Men det bet ändå inte på sjukdomen.

En gång var min käring och sjutton andra af de klokaste hustrurna däruppe i Ragnarök en hel dag och gnodde in hela Britta med brännvin och salt ifrån hufvudet och till fotabjället för att locka sjukdomen ur henne. Men det var stopp. Britta blef snarare sämre än bättre.

Till sist visste då Sven ingen annan råd än att gå ner till kyrkoherden.

— Dä' är så godt att vi låta bönerna gå för hustrun min om sönda', för det sir ut som om ja' skulle mista henne! bad Sven.

— Har Sven haft läkare hos henne? sporde pastorn.

— Jojomen, hva' ja' dä' har. Lena i Rydet har varit och kokt ihop för flera riksdaler, och Pelle Sjö har öppnat åder på henne och Justus i Bommen har lagt tjärduk på röggen på henne, och fruntimmerna ha gnott henne med tiodubbelrenadt och ho' har fått minst ett stop Hoffmans- och andra droppar, så här ä' gjordt hva' göras kan, och nu får böner och vår Herre lof te' å göra resten! mente Sven.

— Men det är oförsvarligt att inte rådfråga en ordentlig läkare! förmanade prästen.

— Läkaren kostar pengar och han kan väl inte göra mer än ordinera droppar och dä' är väl, för hundringen i våld, meklament som meklament, och meklament har hon fått, så möcke som i henne gått! lät Sven.

Nå, det blef inte bättre än att pastorn måste lofva att

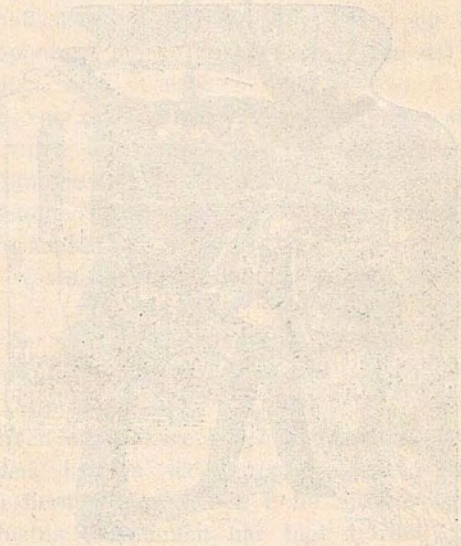

taga upp henne i bönelängden till nästa söndag och så gick Sven hem.

När han så nalkades detta, kom pigan emot honom på gården och slog ihop händerna och hojtade och skrek:

— Husbonne, husbonne, nu är det rent rasande ställdt för oss!

— Har Britta slutat?

— Nä, men suggan ligger och räcker hufve och fötter ifrån sej och vill dö, ho' med!

Då blef det lif i Sven, ska' jag säga.

Och undra inte på det, ty suggan var dyrbar. Hon härstammade ifrån själfva hushållningssällskapets förvaltningsutskott, så det var fint herreras i henne, och sexti riksdaler hade hon kostat Sven.

Han for in som en stolle i stian, och när han sett, hur illa det stod till, dröjde det minsann inte många minuter, förrän han hade hästen selad och i skacklorna.

— Ja' måste te djurläkaren och det bums! grät han och satte i väg ner åt sta'n så att hästskackarn låg som en rem utefter marken.

Under det han så körde och ryckte i tömmarne och grät och böstade öket i sidorna med piskskaftet, kom han att tänka på, att han kanske också, efter han i alla fall gjorde resan, kunde fråga folkaläkaren för hustrun. Det vore, mente han, i alla fall en god gärning, som kanske medförde suggans tillfrisknande såsom belöning.

På det viset begaf det sig, att han efter några timmar kom hemkörande med en »meklamentsflaska» i hvardera ytterfickan.

Så fort han stannat på gården, började han hojta på folket.

— Lefver ho'?

— Hvecka ho'?

— Sogga förstås!

Och när han hörde, att hon så gjorde, barkade han in till henne och hade folket att bryta upp käkarne på suggan samt hällde i henne den ena flaskans hela innehåll i ett tempo.

— Gu' tröste den, som ska' ha' ett sådant sjukhus, som

ja'! Nu få vi lof se om hästen, och sen in och ge Britta en dosis! suckade han.

Och Britta fick också i sinom tid sin del ur den andra flaskan.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Just som han slutat den ingifningen kommo patron Hansson och jag upp till Ragnarök i ett ärende.

— Hur står det till? sporde vi.

— Så illa det kan! Men nu har jag, gualof, fått medoksin te bå' den ena och den andra! Det skadar väl inte, om ja' ger Britta en dosis te' utaf dä här, patron? lät Sven och flydde Hansson flaskan.

— Bevare honom Gud för sådant! Det här är ju för djur! svarade patronen, när han läst lappen på flaskan.

Ni skulle ha' sett Sven i det momanget. Håret började resa sig på hans hufvud och munnen blef precis trekantig på'n.

— Då har jag förbanningen gett sogga hustru mins och hustru min soggans meklament! Hva' ska' dä nu bli å'? jämrade han.

— Åh, trösta dej du, sa' jag, för efter skolmästarens vetenskap har människa och svin likadana inälfvor, och då ska' väl det, som är bra för den ena, vara gagneligt för den andra också.

Patronen, som är en inbunden allvarskarl, runkade på hufvudet och sa', att vi inte vore stort likare än kreatur bå' Sven och jag. Och så gick han sin väg, som om han blifvit bränd.

Men Sven lugnade sig vid mina ord och mente, att eftersom båda delarne kostat grofva pengar, så måste de väl göra någon verkan dit de kommit.

Och verkan gjorde »meklamenterna». Ty framåt nästa otta slocknade bägge två de sjuka i Ragnarök. Ja, det vill säga, att suggan stucko de ner för att rädda fläsket. Men det blef i alla fall odugligt, eftersom det var mysk, som Sven hällt i henne.

Stackars Sven! det var ett hårdt slag för honom, att mista båda två på en gång, just när priset börjat stiga på fläsket.

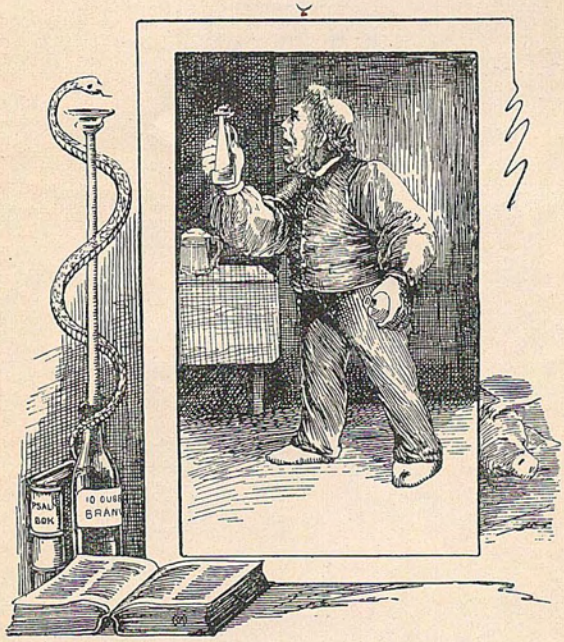
PSAL
BOK
10 GUBB
BRAN

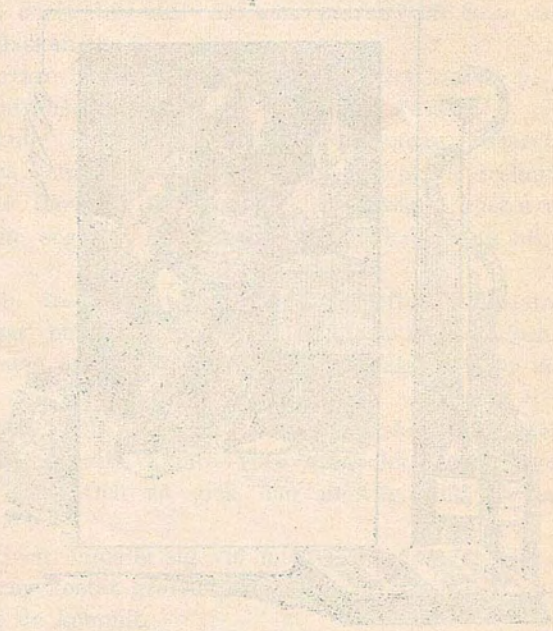

Och hvem vet när hushållningssällskapet härnäst säljer ut af sina präktiga raser.

Men på begrafningen söndagen efteråt höll jag minsann skolmästaren varm, ty här kunde jag då komma åt att visa honom, att det är en vådlig skillnad på inredningen i en människa och ett svin. Annars skulle väl inte Britta i Ragnarök gifvit med sig så kvickt utaf grisemulsionen.

---

10. 1. 44.

I en samling fristående och kompletta arbeten utgifves ett urval af

Thure Sällbergs
Humoristiska skizzer

från den småländska landsbygden.

Hvarje del kostar 25 öre.

Närmast utgifvas:

HVARDAGSSLIT och HÖGTIDSGILLEN.

BONNAKNEP och RALLAREDÅD.

GYCKLEGÖSSAR och ANDRA FRAMSTÅENDE SYNDARE.

FRIERI och GIFTERMÅL, HATFULLHET, HÄMND och SLAGSMÅL.

ILLDÅD och KÄRLEKSAFFÄRER.

PÅ HERRGÅRDSVÄGAR och SKOGSSTIGAR.

KARLAORD och KÄRINGSNACK.

JORDBÄFNING I SPINKAMÅLEN.

I SNUFVEBO och SKRYMTEBO.

POJKAENFALD och KVINNOLIST.

I BYGDERNA.

BLAND TROGNA GRANNAR.